

מזל התאחדותנו

קוצא לאוד

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

י"ח מנחם אב תשס"ט

עקב

שנה י"ג גליון תרכ"ב

תוכן העניינים

לקח טוב.....עמוד ב'
שבת בשבתו.....עמוד ג'
דבש תמרים.....עמוד ה'
בשפתי צדיקים.....עמוד ז'
פרפראות לחכמה.....עמוד ט'
ודרשת וחקרת.....עמוד י'
ודרשת וחקרת.....עמוד י"א
חוקים להורות.....עמוד י"ד
הילולא דצדיקיא.....עמוד ט"ז
משולחן מלכים.....עמוד י"ח

כי כאשר ייסר איש את בנו

ביער עבות ומפותל טיילו אב עם בנו, לפני כניסתם ליער הזהיר האב את הבן באזהרה חמורה לבל יפרד ממנו אפילו לרגע קט, באמרו שהמשוטט ביער מבלי להכיר את הדרך מסכן בזה את חייו.

בתחילה שמע הנער לדברי אביו, ואכן לא זזה ידו מתוך ידו, אולם כעבור זמן מה הבחין הילד בדבר מסוים שמשך את תשומת לבו, ונשמט מאביו ופנה לצידי הדרך, האב, שלא הרגיש שהילד עזבו, המשיך בדרך, וכאשר רצה הבן לחזור אל אביו הוא לא הצליח למוצאו.

נבהל הילד מאוד והחל לבכות ולחפש את אביו במעבה היער, תוך כדי חיפושיו הלך הילד ותעה יותר ויותר בסבך היער, היום פנה והשמש שקעה, ולילה חשיכה ירדה לעולם, מכל עבר נשמעו קולות זאבים ושאר חיות רעות המשחרים למרף, וארככותיו דא לדא נקשן מגודל הפחד הנורא שתקפתו ובגעגועים עזים אל אביו.

והנה בעת עמדו על מעמדו חש לפתע כאב עז בלחיו, היתה זה סמירת לחי שנחתה עליו מיד אלמונית, עוד לפני שהספיק להשמיע זעקת כאב מפיו, הבחין שהסוטר הוא אביו, ובמקום לזעוק על כאבו השמיע הילד קריאת שמחה וגיל: אבא! אבא! כמה מאושר אני לחזור אליך.

מצבו של האדם החוטא דומה לזה של הילד האובד, כל זמן שהוא חוטא, הוא מתרחק מאביו שבשמים והוא שרוי בצער, אולם לאחר שהוא מתייסר ונענש, הוא נזכר שאביו שבשמים הוא המייסרו על שסטה מן הדרך, ואז הוא מתמלא שמחה על המכות שקיבל, כי בד בבד עם ההכרה בעונשו הוא נוכח לדעת כי הוא בן אהוב אצל אביו הדואג לו ושומר עליו, אביו לא נטש אותו כלל, וגם העונש הינו אות על האהבה שביניהם.

ובזה יתבאר מאמרו של נעים זמירות ישראל (תהלים כ"ג ד') "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך המה ינחמוני" כי באמת אף כי ילך היהודי בגיא צלמות לא יירא מן הרע, כי הן שבטו המייסר של הקב"ה והן משענתו הם לו לנחמה.

וידעת עם לכביך כי כאשר ייסר איש את בנו כדי להראותו שהוא עמו ולא יירא בן ה' אלוֹקִיךְ מייסרך וכשיידע זאת לא יירא רע כי אתה עמדי וכיסורים של אהבה יחשב.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

וועד שבת מירון
שעי קהל יטב לב ד'סאטמאר ב"ב
 בראשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א

לבואת שבת לכו תלכו

שמחים אנו להודיע בזה
 לציבור אנשי שלומינו קהל עדתינו הע"י

כי השבת המתאחדת במירון יצ"ו

נקבע בעזהשי"ת על

שב"ק פרשת שופטים הבעל"ט

ולבקשת רבים וכן שלמים מאנ"ש בכל רחבי תבל
 אנו מודיעים בזה כי כל מי שרוצה להשתתף עמנו
 בשבת התאחדות דקהילתינו הק' באת"ק מירון
 שבת הראשון בחודש אלול לקראת ימי הרחמים והסליחות

לפרטים והרשמה לאש"ל אפשר לפנות אל:

הר"ר אהרן מאיר ווייס הי"ו

במס': 011.972.504113992

בכבוד רב
 וועד שבת מירון

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים
ע"ד מוסר והסידות נאמרים

מוציא עליכם כל כך הוצאות ושרחות, להביא אתכם מארץ רחוקה מכור הברזל, ואתם מחוייבים עבור זה לעבוד לי עבודה שלימה כטוב בעיני כראוי לכם, ולזה אמר הן לה' אלקיך כו' הארץ וכל אשר בה, היינו כענין לה' הארץ ומלאה, שגם כל העובדי כוכבים שייכין לה'; ואלו הפין בפעולתם, לא היה עושה עמכם כל כך נסים ונפלאות ולהוציאכם מכור הברזל אין רק באבותיך חשק ה' ויבחר בורעם אחריהם בכס מכל העמים לכן ומלתם את ערלת לבבכם וכו'.

☆

ולא תביא תועבה אל ביתך. ויש לומר ע"ד שאמר ר' זירא מימי לא קפדתי בתוך ביתי וכו' והי' די לומר מימי לא קפדתי כי ודאי שגם בחוץ לא קפד לא דוקא בביתו, ופי' המפרשים בתוך ביתי בתוך פנימיות גופי כי ודאי לא ימלט שלא יהי' צריך לפעמים למדת הקפדנות והכעס לעבודת ה' להנהיג את ביתו בדרך ארץ ויראת שמים ולהזהירם בשמירות הצריכות בבית, ואך כי זה הכל היה מבחוץ שלפנים היה מראה מדת הכעס לכעוס עליהם לעשות כרצונו בדבר הנוגע לעבודת ה'; אבל בלבו לא הי' בו שום בחינות קפדנות כלל וכלל, הגם שאמרו חז"ל בכל דרכיך דעהו אפילו לדבר עבירה ואמרו גדולה עבירה לשמה ונמצא שהיה מותר לכעוס בעוברי רצונו לשם שמים באמת, אעפ"כ לא רצה להכניס בלבו מדה רעה שלא תדבק בפנימיות נפשו ותסוך לפעמים אף שלא במקום מצוה כי נדע אמרם ז"ל כל העובר עבירה אחת מלפנתו וכו' ר"א קשורה בו ככלב והי"ה כל מדה רעה שנקשרת ונדבכת בלב וקשה לפרוש המה ועי"כ לא נתדבק בה כלל כ"א מהשפה ולחוץ ולא כינסה בלבו כי היה מתיירא שלא יעשנה אף שלא במקום מצוה ע"ד אומרם ז"ל קדש עצמך כמותך לך וז"א כאן ולא תביא תועבה אל ביתך כל דבר המתועב אף אם נצרך לפעמים לאחוז במקצת לשם מצוה לא תביא אותה אל ביתך הפנימית כ"א נהוג בה מהשפה ולחוץ.

(באר מים חיים)

הפירוש שרצה לומר הגם שהאדם אינו כדאי לזה, מכל מקום ראוי הישראלי להיות בריא וחזק כי הלא הגוי שאינו עושה שום מצוה והוא בריא כאולם ומכל שכן הכן ישראל עד כאן לשונו ובודאי שידתן של תלמידי חכמים צריכין לימוד, ובודאי מרומז זה בתורה, וכאן רמזו הכתוב ואכלתו שתאכל כל טוב ושמוא הלילה יהיה מקום למדת הדין לחלוק שאינו כדאי, לכן גמר אומר את כל העמים הלא כל העמים ההולכים איש בשם אלקיו, יושבים שלמים ושקטים דשנים ורעננים, מכל שכן שראוי לנו כל טוב שאנו בני אל חי, ואנחנו נלך בשם אלקים חיים ומלך עולם אמן.

(דעת משה)

☆

שמלתך לא בלתה מעליך ורגליך לא בצקה, פירש הרמב"ם ר' חיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע מהיכן בא שהחומריות שלך לא הוסר מעליך התירוץ ורגלך לא בצקה שלא הלכת ברגליך לצדיקים.

(ברכת אהרן)

☆

הן לה' אלקיך כו' ומלתם את ערלת לבבכם, הכוונה כי ישראל אומרים אשמנו מכל עם כו' הכוונה לכאורה בלשון תימה, וכי אנו אשמים יותר מכל אומה ולשון, ולמה נהיה נענשים ח"ו וזה אמר הן לה' אלקיך כו' על פי משל מלך היה לו פועלים הרבה לבנות לו היכל ולעשות לו כתר ולא נתקרה דעתו מהם שלא עשו כאשר הוטב בעיניו כראוי למלך שכמותו, והגידו לו שיש מעבר לים במדינה רחוקה פועלים טובים אשר נתגדלו בבית מלכים, והם יודעים איך להתנהג בעבודת מלך כראוי, והוציא המלך הוצאות הרבה ושלח לשם והביאם וקצב לדם שכר מרובה, והיו בתחלה טובים בעיני המלך כי עשו כטוב בעיניו, ואחר כך התחילו להתעצל וכעס עליהם המלך מאד, ושאלו למלך מדוע אתה כועס עלינו, הלא לכל הפחות אנו עובדים כמו הפועלים הראשונים שלך ולא כעסת עליהם, מדוע תכעס עלינו, השיב להם המלך אלו הייתי רוצה בפעולה כמו שעשו לי פועלים הראשונים לא הייתי

והיה עקב תשמעון. שלמי הגבורים פירשו מהו לשון עקב גם והיה לשון שמהה (בראשית רבה מב ג) ויש לרמז דהנה לעיל מיניה כתיב ושמרת את המצוה וכו' היום לעשותם, היינו היום בכל יום ויום ולא לדחות המצוה והמשפטים מיום אל יום, ואף על פי כן והיה שמהה תהיה לפניו יתברך שמו, עקב תשמעון את המשפטים האלה, היינו אם חס ושלום תתשלש במצוות ועל כל פנים בעקב היינו בסוף השנה שהוא אלול תשמעון וכו' כי אין לך אדם מישראל שלא יהיו מעוררין אותו בהרהורי תשובה בימים האלה, רק האדם מחויב להתאמץ בדבר כשרואה שמעוררין אותו מן השמים, יחזיק באותו התעוררות ולא יתפרה או אפילו רק בעקב תשמעון וכו' ושמר ה' אלקיך לך וכו'.

(בני יששכר)

☆

והיה עקב תשמעון וכו' ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך. הדכלל הוא דבאמת מה שהקדוש ברוך הוא נותן שכר בעד המצוה וזה הפחות שבתענוגים והתענוג העיקר והשכר הוא המצוה גופא, מה שהאדם עושה נחת רוח ליוצרו ועושה רצונו ומקיים מצותו, כמו שאמר התנא (אבות ד' ב') שכר מצוה מצוה דגופא של מצוה הוא התענוג והשכר בעד המצוה ומה שהקב"ה משלם השכר לעולם הבא, הוא הפחות שבתענוגים, אבל עיקר התענוג הוא המצוה גופא, מה שהאדם עושה רצון הבורא, ומשמח בכיכול הבורא כל העולמות, וזהו שאמר והיה עקב זהו העקב וסוף הדבר, אשר תשמעון וגו' ושמר ה' אלקיך לך, ומה שישמור לך את החסד והברית ויטיב לך וישלם לך שכר הוא הפחות שבתענוגים, אבל עיקר התענוג הוא עשיית רצון הבורא.

(קדושת לוי)

☆

ואכלת את כל העמים, יש לפרש דהנה הה"ק מורי ורבי מו"ה זושא זצלה"ה היה מרגלא בפומא לברך כל בר ישראל בלשון הזה 'תהיה בריא וחזק כמו גוי' ואמר ז"ל

ישמח מש"ה במתנת חלקו

בשיר ושבחה הלל ומורה, נברך בזאת השורה, ברכת מזל טוב בשפה נעימה וברורה, קדם מע"ב ידידנו הנכבד האי גברא יקירא, איש חי ורב פעלים תדירא, הוא הגבר אשר נתמנה ע"י מרז רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע לנהל מוסדותינו המעטיירה, וזה רבות בשנים עומד על הפקודים בתהילה ובתפארה, בונה ומקים עולמות של תורה, רב תבונות וכביר המעשה, יומם ולילה לא ישובת למען בניית והרחבת גבולי הקדושה,

הרה"ח ר' משה חיים ווייס הי"ו

מנכ"ל מוסדותינו הקי

לרגל השמחה השרויה בביתו, רון שיר ושבח על שפתו

בנישואי נכדו החתן החשוב והמצויין, עדי לתפארת ולגאון, שמו הטוב הולך לפניו, יראת ה' חופפת על פניו

כמו דוד מאיר יאקאב ני"ו

עב"ג בת ידידנו החשוב והנעלה, איש חי ורב פעלים לשם ולתהלה, נעים הליכות וכליל המעלה

הרה"ח ר' שמואל זאנוויל פויגל הי"ו

מנהל כולליתו הק' למצויינים "ויואל משה" בעיה"ק ירושלים ת"ו

והנה כי כן יבורך גבר ירא ה' אביו ידידנו החשוב והנערץ זקן ונשוא פנים

הרה"ח ר' יהושע ווייס שליטי"א

ותהי נא ברבותינו לראשו עטרת, שהזיווג יעלה יפה כליל בהוד ותפארת, ומשמחה זו היא עוד שמחות גוררת, ובשכר מעשיו ופעליו הכבירים והנאמנים, יזכה לראות בנים ובני בנים, וימשיך להיטיב לנו עוד רבות בשנים, ביתר שאת ובאמיץ אונים, בתבונה ובריעת אמונים, עדי נוסח לביאת משיח צדקינו, ומלכינו ב"ק מרז רביה"ק בראשינו, במהרה בימינו, אבי"ד

המברכים באותות כבוד והערכה, המשתתפים עמו בשמחה

חברי הנהלת מוסדות סאטמאר בני ברק

יוסף יהושע גרין, יצחק ברוך אילאוויטש, גרשון כץ, פסח ראטה,

יקותיאל יצחק בראך, יחזקאל ראטער, צבי יודא ווייס

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים
על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

שבת היא שורש התשובה וממנה יבוא לשמחה

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, והי"ה לשון שמחה, עק"ב כינוי לשבת קודש (ע"ד סוף מעשה במחשבה תחילה) איך זוכין לשמוח מאד בש"ק, ע"י שתשמעון את המשפטים האלה, אל"ה רומז לו' ימי המעשה (אל"ה בגימט' ו' פעמים ו') פ' שתברכו בתו"ת ומעש"ט בכל ו' ימי המעשה, מי שטרם בע"ש יאכל בשבת (ע"ז ג). אכן גם מי שאינו זוכה בששת ימי המעשה, עכ"פ בשבת קודש ראוי להרהר בתשובה ולשמוע המצוות ולשמוח בהן, כי שבת היא שורש התשובה וממנה יבוא לשמחה, וגם זו בחי' והי"ה עק"ב תשמעון, וד"ל.

על ידי השבת נתקן כל קומת האדם אפילו העקביים

והיה עקב תשמעון, הנה מצינו כאשר הנביא הוכיח את ישראל על שמירת שבת, אמר להם ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת, הרי דהוכיח אותם על איסור הוצאה, והוא מחמת כי תיכף בשבת ראשונה שנצטוו פגמו בזה, כמו שכתוב אל יצא איש ממקומו וכו' ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט, הרי דלא שבתו ברגלים, והנה איתא בירושלמי פ"ק דתענית בשו"ב ונחת תושעון, בשו"ב וניח תתפרקון, אשר בזכות שבת שישמרו תהיה הגאולה, כי כל המצות שבתורה הם באבר פרטי, מה שאין כן שבת היא כוללת כל אברי הגוף אפילו העקביים, על כן על ידי שבת נתקן כל הקומה, אפילו עקבתא דמשיחא שהוא בחינת עקביים, ולזה על ידי מצות שבת ניצול מחבלי משיח כמאמר חז"ל, וזהו והיה עקב תשמעון היינו כשתרצו לתקן גם העקביים, אז העצה ושמרתם ועשיתם אותם היינו לקיים מצות שבת הנקראת אות וזהו שפירש"י ז"ל מצות קלות שאדם דש בעקביו, כי איסור הוצאה נקרא בפוסקים בשם מלאכה גרועה, על כן נקרא מצוה קלה כי ההילוך ברגלים אינה רק מלאכה קלה, וזהו שאדם דש בעקביו, ועל ידי שמירת שבת גם עם הרגלים נתקן על ידי זה עקבתא דמשיחא בחינת עקביים ונתקן כל הקומה. (אמרי נועם)

הקב"ה ממתין שישראל ישמרו את השבת כדבעי

והיה עקב תשמעון את המשפטים וגו' ושמר ד' אלקיך לך את הברית, ונראה עפ"מ"ש בשם האדמו"ר הקדוש ר' שמעון מיערסלאב עה"פ (תהלים לג, ד) וכל מעשהו באמונה היינו בהקפה שאף על פי שעתה אינם כדאי אף על פי כן הוא מקיף להם שיהיו כדאים אחר כך, עד כאן דבריו הקדושים נמצא שהקב"ה ממתין בסוף שיהיה אחר כך טוב. והנה שבת הוא עקב וסוף השבוע שעברה, ואף על פי שאדם בכל השבוע הוא עוסק במשא ומתן ונפשו ומחשבתו הם בהבלי עולם הזה, אף על פי כן הקב"ה מקיף לו כי יודע שבא הסוף של השבוע ולא אברא שבת אלא לגרסא וכל ישראל בטלים ממלאכה ומתכנסין לבית המדרש ומתפללין וקורין התורה ומפטירין בנביא וקורין קריאת שמע, (וכדבאתי כמ"פ המדרש שיר השירים עה"פ חברים מקשיבים לקולך, שאף על פי שבכל השבוע הם עוסקים במשא ומתן, בשבת באים לבתי כנסיות ובתי מדרשות וקורין ומתפללים, הקב"ה אומר הגביה את קולכם, ע"ש), ומתפללים ולומדים תורה, וזהו והיה עקב תשמעון היינו בסוף

שהוא שבת, אז ושמר לשון ואביו שמר את הדבר שהקב"ה ימתין ויתן בהקפה, וזה ששבת הוא מקור הברכה שברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעי תליא כנ"ל. (אמרי יהודה, בערוזאן)

נרות שבת באין להאיר נרו של עולם

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן, ובילקוט ראובני מכאן שמדליקין נרות לשבת. ונראה עפ"מ שהקשו המפ' מדוע פרט משה רבינו רק המן שהיה בזכותו הא גם הבאר היה בזכות משה אחר שנסתלק מרים ואהרן, ות' דשתיה בכלל אכילה כדאי' ביומא וא"כ כשאמר משה רבינו את המן היה הבאר בכלל, ואיתא במפרשים דאדם הראשון היה לו תירוץ על אכילת עץ הדעת דרחמנא אמר ליה לא תאכל ממנו ויש דיעה דחיה סחטה לו ענבים ושתה היין אבל לא אכל, אמנם אם נאמר דשתיה בכלל אכילה אין זה תירוץ. ואיתא במג"א (סי' רס"ג ס"ק ז) טעם שנשים מדליקין נרות לשבת, משום דהיא כבתה נרו של עולם לפיכך תדליק נרות לשבת, ובוה יובן המדרש ויאכילך את המן, וקשה מדוע לא פרט הבאר, ועכ"ח דשתיה בכלל אכילה, ואם כן אין לאדם הראשון תירוץ על עץ הדעת, ושפיר נחשב גם לשתיה לחטא, ובוה כבתה נרו של עולם, א"כ מוכח מכאן שמדליקין נרות לשבת, כדי להאיר נרו של עולם. (ילקוט האורים)

ע"י השבת באין לדביקות ה' בכל ימות השבוע

ולדבקה בו, בסוף והוא סוד. כן כתב הראב"ע. וכוונתו ז"ל כמ"ש בזוה"ק דעתידין בני' לאשתאבא בגופא דמלכא. אבל קשה על זה מאוד, א"כ מה כתיב והוריש אח"כ, ונראה דהנה ע"י שמירת שבת באין לדביקות וכל שישנו בכלל שמירה ישנו בכלל זכירה, שהוא עונג שבת ודביקות, וזה הפירוש אצלי בזמירות אל יתן לכל בו דבקים היינו שנותן בו דביקות ובשבת נאמר לעשות את יום השבת, א"כ גם הדביקות היא בכלל העשי' ובתוס' ב"ק (ל"ב) דהנאה מקריא מעשה, וע"כ ע"י שמירת שבת באה השפעה לכל ששת ימי המעשה שיתקיים ולדבקה בו, ושפיר יצדק על זה השכר והוריש וגו'. (שם משמואל)

השבת היא תועלת גדול לישראל

במדרש לא לרעתכם נתתי לכם השבת רק לטובתכם, והוא פלא, האיך ס"ד כי לרעה נתן השבת, וי"ל דס"ד דנתינת שבת היא למחול על העוונות כמ"ש אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו אם שומר שבת, לכן אמר לא כן הוא רק לטובתכם אפילו שתהיו צדיקים וטובים מ"מ השבת היא לתועלת גדול כי שקולה ככל התורה כדאי' בזוה"ר. (תורת יצחק)

בשבת מתקנים גם האכילות דימות החול

ונתתי עשו בשדך, עשב ר"ת עונג שבת, גם הוא ר"ת עולת שבת בשבתו ששלחן של אדם כנגד מזבח, בשדך הוא הוא שדה חקל תפוחין לבהמתך גם לנפש הבהמיות ועי"ז ואכלת ושבעת תתקן גם אכילות דחול כי הנשמה אין לה חיות מהאוכל ממש רק מניצוצי הקדושה שבמאכל וע"כ הנשמה רעבה וכשמעלה אותם הניצוצין שבמאכלי חול אזי יש להנשמה מאכלה הראוי עד שתשבע רעבונה. (אילנא דחיי)

ראש חודש סיון הי'

ליידער האבן מיר נישט געקענט שיקן קיין תמיכה

ראש חודש תמוז הי'

ליידער ווייטער נישט

ראש חודש אב הי'

נאכאמאל נישט געשיקט

\$300,000

דארף ביז דעם טאג געשאפן ווערן, כדי צו קענען שיקן פון דאהי די תמיכות פאר מוסדותינו הק' אין ירושלים און בני ברק

את אשר תדור שלם

צאלט איצט אויס די סכומים וואס איר האט זיך אונטערגענומען פאר:

▲ החזקת מלמד

(לשבוע, לחודש, לשנה)

▲ דינער

▲ וכדומה

די עסקים ווארטן אייך אפ

זונטאג אינדערפרי

דא אין קאנטרי

מוסדות | **יטב לב** | ירושלים, בני ברק

דבש תמרים

בנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

וציב הסמיכות של הפסוקים האלה. וייל דהנה מודעת זאת מפי הספה"ק שצריך האדם לעשות הכנה דרבה קודם עמדו בתפילה ורק עי"ז יפעול שתפילתו תהא רצויה ומקובלת לפני מלך שומע תפלה, והנה מהדברים אשר על דם יכין האדם את נפשו לפני התפילה הוא עיי לימוד התורה כמאמח"כ מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה, וכן ידוע שהקפידו עי"ז כל הצדיקים שלא עמדו להתפלל טרם עסקו בתורה באשמורת הבוקר לפני התפילה, והנה מבואר בספה"ק דאף שעל עצם קיום המצוות ליכא שכר בהאי עלמא מ"מ על ההכנה שעושים טרם קיום המצוה איכא שכר נמי בעלמא הדין ובכן י"ל דעל עסק התורה בלבד ליכא שכר בהאי עלמא, אבל על עסק התורה לפני התפילה שמשמש גם כהכנה לתפילה עי"ז איכא שכר נמי בהאי עלמא, ונראה כי זה היא המצוות קלות שאדם דש בעקבו מה שפיי רש"י על הפסוק והיי עקב תשמעון כי היצה"ר מפתח את האדם לא לקום בבוקר והאדם אינו רואה זאת כדבר חמור, ולדרכינו אבוא לדרוש סמוכין ושמרת וכו' אשר אנכי מצוך היום לעשותם, ודרשינן היום לעשותם ומהר לקבל שכרם, כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והיי עקב תשמעון וכנ"ל אם תעסקו בתורה בהשכמה לפני התפילה ועסק התורה הזאת משמשת נמי כהכנה לפני התפילה, ועל הכנה למצוה שפיר איכא שכר בהאי עלמא ולפיכך ושמר לך היא את הברית וכו' וברך פרי בטנך אף בעולם הזה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

שמחת הרגל, שאל יהיה שמחתינו כאי הריקים בשביל הבלי עוה"ז אלא שמחה מעולה לשם שמים על הצלחת הנפשות המושגת לנו בימים ההם, והמופת לזה שאח"כ אין לנו שם עצבות וחרטה על העבר, ואדרבה אנו שמחים ועושים מחדש חג עי"ז, וז"ש והיה לשון שמחה, עקב אם בסוף המעשה תהיו ששים ושמחים זה לאות כי תשמעון וגוי ושמרתם ועשיתם. (ויטב לב)

☆

כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי הי יחיה האדם. ואפשר לפרש כי לחם רומז לתורה כמעט לכו לחמי בלחמי והוא מה שמצוה האדם ועומד מהר סיני, אך לא די בקיום רק תורה שבכתב, רק גם מחויבים לקיים תורה שבע"פ מה שהמציאו החכמים לעשות גדרים בכדי לשמור את התורה, זהו ג"כ פי הי דהיינו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נגלה לו, כי עליה עיקר קיום העולם כמ"ש ז"ל לא גלו ישראל אלא על שכפרו בתורה שבע"פ שנאמר על פי הברים האלה כרתי וגוי, וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, היינו תורה שבכתב, כי על כל מוצא פי הי זה תורה שבע"פ כנ"ל, וכן הוא במדרש כי על כל מוצא פי הי זו תלמוד, יחיה האדם, היינו שע"ז יחיה האדם כי עליה העולם עומד. (קדושת יו"ט)

☆

מה כתיב למעלה (סוף פרשת ואתחנן) ושמרת את המצוה וכו' אשר אנכי מצוך היום לעשותם, ופמ"ד ליה (ריש פרשתן) והיי עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמר היא לך את הברית וכו'.

ועתה ישראל מה היא שואל מעמך גוי. ואחז"ל חייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות שנאמר ועתה ישראל מה היא שואל מעמך אל תיקרי מה אלא מאה, ונראה עפ"י המבואר כי שם מ"ה הוא מקור הרחמים, ועפ"י דברי האר"י עה"פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, וקשה הא אין קללה ממנו ית"ש, וביי הפ"י אנכי נותן וגוי ברכה וקללה וא"י מוסיף על ענין ראשון, דהיינו שיהיה הקלה גם כן ברכה, היינו שיברך מאה ברכות ואז מהפך תיבת קללה למפרע והוא הלל ק', ונעשה ממנו ברכה, והיינו ויהפוך היא לך את הקללה לברכה ע"כ, ונמצא בי דרכים להפך מדת הדין לרחמים או עיי שם מ"ה או עיי מאה ברכות, עפ"י יתבאר ועתה ישראל מה, שם מ"ה שהוא מקור הרחמים שואל מעמך, שתתעורר בברכתך להפך הקללה לברכה ומדת הדין לרחמים, ועיי דרשו חז"ל על תיקרי מה שנעשה שם מה, כי אין זה בידניו לפעול בשמים ממעל, אלא מאה ברכות אנו יכולין לפעול זה כנ"ל. (ישמח משה)

☆

והיה עקב תשמעון וגוי ושמרתם ועשיתם. יש לרמז כי לפעמים היצר מטעה את האדם ומראה לו סימן טהרה על ענין עבירה עד שידמה בעיניו שהוא מצוה ואינו מבין על עצמו, והבחינה לזה אחרי עשותה הנה פקודי הי ישרים משמחי לב, ואם יתחרט זה מורה שהיה עבירה, אמנם אם יגל וישמח אחר עשות המעשה זה לאות ומופת כי עשה מצוה ולבעבור זה ישמח ליבו ויגל, ובזה כתב בבנינה לעתים מעם על

קרן הלבשה

שע"י ישיבת מהרי"ט דסאטמאר בני ברק

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א - בדאשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א

נקדמה פני בתורה

בתודה וקול זמרה, ובשם כל הנהנים ממפעלינו המעטירה, נקדם בזאת השורה, ובשפה נעימה וברורה, את ידידינו היקר האי צנתרא דדהבא, אשר מתמסר למען מפעלינו במסירות רבה, ובמיוחד בא בעזרתנו בעריכת המגבית בלאנדאן, שמו הטוב מהללים בתפארת ובגאון, פותח ביתו לרווחה לכל דורש ומבקש, לבו ער וחם לכל דבר קודש

הר"ר יואל שווארץ הי"ו

אב"י בעיר הבירה לאנדאן יע"א

לרגל בואו בשערי עירינו

הנה כי כן נקדם בברכה, בשיר ושבחה, אחיו בדומה לו ידידינו האברך היקר והנעלה, מוכתר בכל מעלה

הר"ר יצחק זאב שווארץ הי"ו

אב"י בעיר תהילה קרית יואל יע"א

יהא בואכם לברכה, ויושפע לכם עונג וגם שמחה, ויוסף עליכם ה' אלף פעמים ככה, להמשיך ולהרבות בפעליכם הכבירים, ובפרט בעזרת מפעלינו לטובת הבחורים, ותמיד נספר תהילתכם בשערים.

המקבלים פניכם בברכת הודאה

הנהלת מפעל "קרן הלבשה"

שע"י ישיבת מהרי"ט ד'סאטמאר בני ברק

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה

פעם שאל שר אחד להרבי ר' יהונתן על מה שכתוב ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי, דבשלמא מה שכתב סיפור יציאת מצרים ועשר מכות וקריעת ים סוף ומתן תורה זאת ידעו כל אומות העולם, אך מה שכתב ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה מי יודע שהאמת איתו, דילמא באמת הלך משם למקום אחר ובסוף ארבעים יום חזר למקומו הראשון וירד משם אל המחנה, והשיב לו הרבי ר' יונתן: כתיב "וימת שם משה ולא ידע איש את קבורתו", הגע בעצמך אם היה איש כזה מאומות אחרות שנעשו נוראות על ידו, ולא היה ניכר בו שום שינוי עד יומו האחרון ולא היו יודעים קבורתו אייחן, בוודאי היו אומרים כי עלה בסערה השמימה ולא ירד עוד, אך משה רבינו לא עשה כן רק כתב בפירושו וימת שם משה, אף ששום איש לא ידע את קבורתו ומי יכחישו בזה, ומזה ראייה שמשה ותורתו אמת.

מה ה' אלוקיך שואל מעמך

פע"א בא הרה"ק מסאדיגורא זי"ע אל הקלויז לתפילת שחרית, ונתן הטלית על כתיפו כמנהגו הק' והלך אנה ואנה ופנה אל המקום שעמדו כמה חסידים ומדברים עניני חסידות, ואמר להם: אני אומר שצריך כל אחד ליזהר שלא לשכוח לעולם את הארבע פעמים "מה", דהיינו "מה אדיר שמך בכל הארץ, מה אנוש כי תזכרנו, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה", והמשיל משל למה הדבר דומה למלך גדול שהיה בדרך ופגע ברועה אחד על השדה, וביקש ממנו המלך שיושיט לו גחלת מאש, לעשן המקטורת שלו, ובעד זה הבטיח לו מתנה גדולה מאוד, והרועה הכסיל לא פנה אל המלך ולא מלא בקשתו, הבה נתבונן עד כמה גדלה אולת וכסילות הרועה הזה, שלא שם על לב מי הוא המבקש - מלך גדול ורם, ומי הוא המתבקש - אדם שפל, מה הוא מבקש - דבר קטן וקל לתת, ומה שכר ישיג - גדולה וכבוד כיד המלך, הנמשל הוא מי הוא המבקש - "מה אדיר שמך בכל הארץ", ומי הוא המתבקש - אדם קרוץ מחומר "מה אנוש כי תזכרנו", מה

הוא מבקש - "מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה", ומה שכר ישיג - "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך".

לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי

המגיד מדובנא הגיע פע"א לכפר בליל חורף עייף וייגע מטורח הדרך והגיע לבית כפרי אחד וביקש ממנו שיתן לו לאכול להשקט רעבונו, והלה שהיה קמצן גדול השיב לו שאין לו כלום, ובלית ברירה הלך לישון, אבל מרעבון לא היה יכול לישון, והכפרי שדימה שהאורח כבר ישן הוציא סעודה דשנה ואכל ביחד עם בני ביתו, כשנפטר ממנו אמר לו המגיד מדובנא: עכשיו מתורץ לו דברי המדרש שארבעים יום שהיה משה בשמים לא ישן, ולכאורה מהיכן למד שלא ישן משה במרום, הלא בפסוק כתיב רק לחם לא אכל ומים לא שתה, אמנם אי' בגמ' לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה כשעלה למרום לא אכל ולא שתה כמו שהמלאכים אינם אוכלים, אבל באמת מהיכן ידע שלא יאכלו, דילמא בשעה שהיה ישן אז אכלו המלאכים כמו אתה, ולכן מוכח מזה שלא ישן ג"כ וממילא ראה שלא שלא אכלו.

ועצר את השמים ולא יהיה מטר

מעשה שהיה אצל הבעש"ט הק' זי"ע שפעם אחת נעצרו הגשמים, והיו גוזרים תענית וזעקו בתפלה ובתחנונים הרבה ולא נענו, וראה ביניהם הבעש"ט איש אחד מעמי הארץ והיה אומר פרשת קריאת שמע וכשהגיע להפסוק "ועצר השמים ולא יהיה מטר" היה אומר בגודל הכוונה ובכבי וזעקה הרבה, ושאל אותו הבעל שם טוב צצ"ל מה היתה כוונתך באומרך הפסוק הזה, והשיב לו שהיה מכוון פירוש הכתוב ועצר השמים שהשם יתברך יעצור ויסחוט את השמים העליונים, על דרך עצירת הזיתים והענבים, ואז לא יהיה מטר כלל למעלה בשמים כי אם שירד הכל למטה לארץ, וכן ואסחט אותם תרגומו ועצירת ונענו כל העם על ידי תפילתו זאת וירד להם הגשם לכרכה שהשי"ת הוא בוחן לבבות ויודע נסתרות ורחמנא לבא בעי על כן ערבו עליו דברי האיש הזה יען היותם בגודל כוונת הלב באמיתיות ופנימיות לבבו וענהו בתפלתו.

הוצאות הגליון בשבוע זו נתנדב

לעי"נ ידידינו המנוח והבלתי נשכח

הרה"ח ר' ניסן ב"ר אפרים משה לעווי ז"ל

נלב"ע י"ב מנחם אב תשס"ו לפ"ק

הונצח ע"י בנו ידידינו הנכבד והנעלה

מוה"ר חיים לעווי הי"ו

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתינו לכבוד הגי אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת עקב

מו"ה ישראל יעקב בראך הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מו"ה אברהם יעקב מערמעלשטיין הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה יצחק דוב גרינוואלד הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה מנלי שערה הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה יוסף משה גלאנץ הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה אשר לעמל שווארטץ הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מו"ה יצחק יואל שטיין גי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה חיים שמעון קויפמאן גי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה יואל אלימלך גויאזויטש גי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה יחזקאל פרענקל הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה ר שלמה סופר הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה יואל זאב שערה הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א

והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד הרוש מיוסדים, בפתור ופרח משוקדים

לומר שתיהן שוות בכל מילי. והנה אי בגמ' (חולין ד): אמר רב ענן אמר שמואל מומר לע"ז לא הוה מומר לכל התורה כולה, ואי בגמ' (שבת פ"ו. וביבמות ס"ב.) דמשה שבר את הלוחות לפי שנשא ק"ץ מפסח שהוא אחד מתרי"ג מצות וכו' כל התורה וישראל מומרין על אחת כמה וכמה, והשתא לרב ענן תיקשי מפני מה שבר הלוחות, דהא לא עברו ישראל אלא על חטא העגל שהוא ע"ז ועדיין לא הוה כמומרין לכל התורה. אך י"ל דנהי דלא חשיבי כמומר לכל התורה מ"מ לאותו דבר הוה מומרין והדי על הלוחות ה"י כתוב לא יהיה לך אלהים אחרים, ולפי"ז שלא היה לו לשבר אלא אותו הלוחות שכתוב בו לא יהיה לך ולמה שבר גם השני שאין כתוב בו לא יהיה לך, אבל אם היו כתובים עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה א"ש מה ששיבר את שניהם. וז"ש רש"י ללמדנו דלוחת חסד כתיב להורות ששניהם שווין כדי שלא יקשה לנו על מה שכתוב כאן ואתפוש בשנ"י הלוחות ואשברם דלמה שבר את שניהם, לכן כתב רש"י ששניהם שוות וזה א"א רק למ"ד דס"ל שהי כתוב עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה, ולכן בדין עשה ששבר את שניהם כנ"ל.

☆

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ. רז"ל דרשו על הפסוק וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע ימים האריכו שנים לא האריכו פירשו שכלו ימיהם בטוב דחשיב אריכות ימים אבל שנים לא האריכו על שלא הספידוהו כראוי, ע"כ והנה לפי דרשתם זו יקשה כאן דכתיב למען ירבו ימיכם ולא כתיב ושנותיכם. ונראה דכאן היא הבטחה אחרת דהנה בעין המרגלים נגזר עליהם בתורה עיכוב מתנת ארץ ישראל ארבעים שנה, יום לשנה והנה קי"ל דמדה טובה מרובה ממדת פורענות חמש מאות פעם, ולפי זה כיון שבמדת פורענות נענשו דור המדבר יום לשנה, ונתעכבה מתנת הארץ בחטאם בעל כל יום מחטא שנה ממילא בעד כל יום שעושים מצות מגיע השכר בעדן ירושת הארץ ת"ק שנה. וזהו שנאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ רוצה לומר בעל כל יום יתן לכם רבו יתירה כימי האבות שהיו ת"ק שנה. (אברהם קע"ה שנה, יצחק ק"פ שנה, ויעקב קמ"ו).

(אגרא דפרקא)

ואהבך וברכך והרבך וכו' ברוך תהיה מכל העמים לא יהי בך עקר ועקרה. וי"ל עפי"מ דאיתא בגמ' שלכך היתה רבקה עקרה כדי שלא יאמרו ברכותינו עשתה פירות שהרי לבן בירך אותה אחרתנו את היי לאלפי רבבה, נמצא לפי"ז שאם הרשע מברך לאחד או נהפך לקללה כדי שלא יאמר ברכותינו עשתה פירות, אמנם זה חוקא אם הקב"ה לא בירך את אותו תחילה, אבל אם הקב"ה בירך אותו מקודם אז אע"פ שבירך אותו רשע אח"כ מ"מ לברכה נחשב, מפני שיאמרו שברכתו של הקב"ה פעל זאת, וז"ש ואהבך וברכך ר"ל שהקב"ה יתן לך ברכה, ואז אע"פ שברוך תהיה מכל העמים שהעמים יברכו אותך מ"מ לא יהיה בך עקר ועקרה כנ"ל שמשום ברכתו של לבן הרשע הי רבקה עקרה. ובוה יל"פ כוונת רש"י בפרשת בלק עה"פ לא תלך עמהם לא תאור את העם א"ל א"כ אברכם א"ל אינם זקוקים לברכתך כי ברוך הוא, והוא תמוה. אמנם לדברינו יובן שכונתו הי' שע"י ברכתו יגרום קללה כדי שלא יאמרו ברכתו גרמה ע"ז השיב לו הקב"ה דבישראל לא שייך כן "כי ברוך הוא" כבר מהקב"ה ולכן לא תוכל להזיק אותם בברכתך.

☆

ברוך תהיה מכל העמים לא יהי בך עקר ועקרה והסיר ה' ממך כל חולי. ונל"פ כי הנה אי אפשר לאומה בלא שיהי בה עקר או עקרה כי בני במזל תלי מילתא, אכן כשהקב"ה רוצה להיטיב עם אומה מהאומות, אז מזמין העקרים להעקרות זה עם זה, כדי שלא יתבטלו ב' משפחות מפרי' ורבי', שאם יקח העקד אשה הגונה, והעקרה תקח גם איש הגון, נמצא מתבטלות ב' המשפחות ע"כ טוב שידמנו העקר עם העקרה, וזה באוה"ע, אבל בישראל הוא להיפך כי השי"ת מסיר מהם כל חולי ואף אם הוא והיא עקרים בתולדה מ"מ ע"י זכותם משתנה המזל, א"כ לעולם טוב למעט בניסא שלא ינוכה הרבה מזכויותיהם, ע"כ הקב"ה מזמין להעקר אשה שאינו עקרה ולעקרה איש שאינו עקר שלא יצטרכו לנס כפול, נמצא ברכותן של ישראל היפך מברכת האומות, וזה ברוך תהי מכל העמים, ומה היא, לא יהי בך עקר ועקרה מזומנים יחד שזהו ברכותן של או"ה, אבל אתה, לא יודמנו לך, והטעם, כי הסיר ה' ממך כל חולי וסופן להתרפאות וא"כ טוב יותר שלא יודמנו זה לזה, וכנ"ל.

☆

ויתן ה' אלי את שני לוחת האבנים וכו'. ופרש"י לוחת כתיב ששתיהן שוות וצ"ב מה הנפק"מ אם שתיהן שוות ומה רצה לומר בזה, וי"ל עפי"מ דאיתא בירושלמי (שקלים פ"ו ה"א) כיצד היו הלוחות כתובים חנניא בן גמליאל אומר חמשה על לוח זה, וחמשה על לוח זה, רבנן אמרי עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה, ונראה דלמ"ד עשרה על לוח זה שפיר י"ל דשניהם שווים, אבל למ"ד חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה אין שניהם שווין שבלוח אחד היו כתובים אותיות ותיבות יותר מבלוח אחר, ואי אפשר

לעיני הרה"ח ר' ישראל טרעגער ז"ל
 ב"ר יעקב ארי' הכהן ז"ל - גלב"ע כ"א חשוך תשס"ט

זו"ה האה"ה מרת צירל צפורה ע"ה
 ב"ר משה יודא ז"ל - גלב"ע י"ט טבת תשס"ח

עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

זרשת והקרת

בענין ביטול עבודה זרה

פסילי אלוהיהם תשרפון באש (עקב ז' כ"ה)

תנאי שישמעו לקולו ויעשו מצותיו אשר צווה ודייקא אז יקיים הבטחותיו, אבל אם ימרו פי ה' קטנה או גדולה לא יקיים דבריו וההבטחה בטילה, וא"כ אע"פ שהקב"ה הבטיח ליוצאי מצרים ונתתי אותה לכם מורשה, מ"מ אחר שחטאו במרגלים גרם החטא לבטל ההבטחה, ובטלה החזקה הבאה מכח ירושת האבות, ומה שזכו בה ישראל אח"כ בשעת ביאת הארץ, הוא היה מתנת אלוקים בחסדו ית"ש אבל לא בתורת ירושה, אמנם לפי זה נמצא דבשעת חטא העגל הרי עדיין היה ארץ ישראל מוחזקת להם בתורת ירושה עפ"י הדיבור (עד חטא מרגלים), וכיוון שבשעת חטא העגל נתאוו ישראל לכל העבודה זרות (שהוא לשון הגמ' בע"ז נג:), נמצא שהע"ז בארץ ישראל שפיר היה טעון שריפה כדין ע"ז של ישראל ולא כשל עכו"ם, כיון שבשעת חטא העגל עדיין היה בידם בתורת ירושה, משא"כ לענין ירושת הארץ שפיר נסתפק משה, דאכתי אפשר לומר שאינה נקראת מוחזקת מאבותינו כדי שיטול הבכור פי שנים כדין ירושה (דהרי בגמ' שם איתא שספיקת משה היה בדין בכורה), דהרי אפשר לומר שכיון שמחמת החטא נתבטל תורת הירושה והדר קיבלוה במתנה מהקב"ה מצד החסד, א"כ אולי הוי כדין ראוי ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק, וא"כ שפיר מיושב דמשם אין שום ראיה לספיקת משה, ודפח"ח.

ובפנים יפות עה"ת (פר' פנחס) הביא קושיא הנ"ל בשם הבנין אריאל, ומתרחץ דהנה בפרשת נצבים מצינו שמשה רבינו אמר לבני ישראל, פן יש בכם איש או משפחה או שבט אשר ללבבו פונה לעבוד עבודה זרה, ונראה דזה היה ספיקו של משה דבשעה שנכנסו לארץ, וקודם שנתחלקו השבטים הרי היו כולם שותפין בה כאחד, ואמרי' בחולין שכשיש לו שותפות יכול לאסור הכל, וזה היה ספיקו של משה דאם ארץ ישראל אינה מוחזקת ע"כ יש בהם איש או משפחה או שבט דניחא ליה בע"ז, א"כ ייאסר כולם משום שותפות ידידיה קודם חלוקה, עיי"ש.

ובשו"ת מחזה אברהם (חאו"ח סי' קמב) מביא קו' הבנין אריאל, ומתרחץ עפ"ד הברוך טעם דמבאר

בחזקוני מבאר הכתוב כאן שעל כן הצריכו לשורפם: שהרי לבטל העבודה זרה ע"י עכו"ם אי אפשר, לפי שבשעה שאמרו ישראל אלה אלוהיך ישראל, אוו לאלוהות הרבה (כד' הגמ' בע"ז נג:), וכל העבודה זרות שהיו בארץ כנען של ישראל המה, שהרי הארץ מוחזקת מהם, והרי קיימא לן דעבודה זרה של ישראל אין להם ביטול עולמית וטעון שריפה או שוחק וזורה לרוח, עכ"ל.

ובאמת איכא איסתפקתא בספרי האחרונים אי קרא כאן איירי בע"ז של ישראל או של עכו"ם, עיין בעבודת עבודה (מהגאון ר' שלמה קלוגער זי"ע) בחי' לע"ז שעלה ונסתפק בזה, עכ"פ מדברי החזקוני לכאורה משמע דאיירי בעבודה זרה של ישראל, ועיין בע"ז (נב.) יליף ר' עקיבא מהאי קרא דעבודה זרה של עכו"ם אסורה מיד, עיי"ש, ומשמע לכאורה דאיירי מע"ז של עכו"ם, ויש ליישב.

ומפורסם בעולם קושיא נאה, דבגמ' בבבא בתרא (קיט.) איתא גבי מעשה דבנות צלפחד שמשה רבינו נסתפק אי ארץ ישראל מוחזקת מאבותינו אי אינו מוחזקת, עיי"ש. ולכאורה קשה מאי מספקא ליה למשה, הרי בגמ' ע"ז (נג:) איתא דלכך כתיב ואשריהם תשרפון באש, ולכאורה סגי ליה בביטול, כדקיי"ל דעבודה זרה של עכו"ם יש לה ביטול, והכא כשנכנסו לארץ ישראל היה העבודה זרה של עכו"ם, ומתרחצי' בגמ' דמשום דארץ ישראל מוחזקת מאבותינו, א"כ הוי ליה העבודה זרה של ישראל (דהיינו העצי אשירה) והרי קיי"ל ע"ז של ישראל אין להם בטילה וטעון גניזה או שריפה, וא"כ מאי מספקא ליה הרי הוי ליה למיפשט מהאי קרא שא"י מוחזקת, מדצוותה תורה שאשריהם ופסילי אלוהיהם ישרפו באש ולא די בביטול, (וכן לד' החזקוני הנ"ל תקשי נמי מהאי קרא בפרשתן).

וקושיא זו מקורו מס' בנין אריאל (בפר' פנחס) וסיים קושייתו: וקושיא זו כבר הקשיתי לכמה חכמים וגדולים, ואין עונה אותי דבר מספיק. וע"כ מיישב שם הגמרא בדרך חדש, דהנה ידוע וכן מבואר בדרשות חז"ל שהקב"ה הבטיח לישראל כל הבטחותיו, רק על

ואברהם הולך וגדל בדרכו, ומחדש עפ"י דבר חידוד, דהנה לשון הגמ' בבבא בתרא (שם): אמר ר' חידקא שמעון השקמוני היה לי חבר "מתלמידי ר' עקיבא" וכו', יודע היה משה רבינו שבנות צלפחד יורשות הן, אבל לא היה יודע אם הם נוטלים חלק הבכורה וכו'.

והמפרשים דקדקו והקשו לדעת אמאי ולא יזה צורך הזכיר שהוא היה מתלמידי ר' עקיבא, ועפ"י האמור מדוקדק כמין חומר, דכיון דהגמ' שם מחדש דספיקו של משה רבינו היה אי א"י מוחזקת או אינה מוחזקת, ולכאורה קמה וגם נצבה קושיית הבנין אריאל דהוי ליה למשה לפשוט ספיקו מהא דצוותה תורה ואשריהם תשרפון באש, וצ"ל כמו שנתבאר לעיל שאין משם ראייה דאפ"ל שהוא רק למצוה, ואע"פ שיש עצה לבטל אמרה תורה שישרפו באש, אמנם זו הסברא הרי צריך ראייה, דמנא לן לומר שהתורה כתבה רק למצוה אע"פ שיש עצה אחרת לא לעבור על האיסור, ואפ"ל כמ"ש לעיל שהראיה מחמץ שאע"פ שאפשר לבטל החמץ ובכך לא לעבור על כל יראה, אעפ"כ אמרה תורה שאין ביעור חמץ אלא שריפה, דהרי שם בפסחים הקשו הפני יהושע ועוד, לשיטת רש"י דהא דאין ביעור וחמץ אלא שריפה הוא קודם זמן איסורו, הרי אז הרי עדיין אפשר לבטל ואמאי טעון שריפה, ותירץ במקור חיים דהתורה אמרה למצוה לשרוף החמץ ולא לבטל אע"פ שאפשר גם לבטל, ואם כן ה"נ י"ל דהא דכתיב ואשריהם תשרפון באש היינו למצוה אע"ג דיכול לבטלו, והנה הרי ר' עקיבא הוא בעל המימרא בפסחים (ד). דאין ביעור חמץ אלא שריפה, ע"כ שפיר הדגיש שהוא היה מתלמידי ר' עקיבא דלשיטתו יבואר שפיר ספיקת משה רבינו, ודפח"ח ושי"י.

והנה בריטב"א על מס' ע"ז (נב). כתב דיש לומר דמה שכתב ואשריהם תשרפון באש זה היה הוראת שעה, לפי שהארץ היתה מלאה גילולים ואיכא למיחש שמא יטעו אחריהם ע"כ הוצרך שריפה, עכ"ד, וכמובן דלפי זה אין שום מקום לקושיית הבנין אריאל דאין משם שום ראייה לספיקו של משה אי א"י מוחזקת אי לאו, כיון דהיתה הוראת שעה, ולא שמצד הדין הוצרך כן, ודו"ק.

דברי הגמ' (שם) שהקשו שם בגמ' אמאי היו צריכים לשרוף האשירות באש, הרי א"י מוחזקת מאבותינו וא"כ לא היה כח להעכו"ם לאסרו, כיון דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ואי משום האשירות שהיו קודם שניתנה הארץ לאברהם, הרי בביטול בעלמא סגי כדין ע"ז של עכו"ם שביטול סגיא, עכ"ד הגמ'. והקשה הברוך טעם דאכתי אפשר לומר שאפי' שחששו לע"ז שנשאר קודם שניתנה הארץ לאברהם, אעפ"כ לא קשה כ"כ שביטול בעלמא סגי, דאפ"ל שהתורה אמרה ואשריהם תשרפו באש רק למצווה, אבל אה"נ מן הדין סגי בביטול, וכמו שמצינו גבי חמץ שמצוה לשרפן ולא לבטלן אע"פ שבאמת מן הדין בביטול בעלמא סגי, דהרי אם מבטל בלבו א"צ לשרוף, אלא התורה אמרה למצוה, וכ"כ המרדכי להדיא שאין לבטל החמץ כדי שיקיים מצות שריפה, וה"נ י"ל באשירה, (וכן הקשה הישועות יעקב יו"ד סי' קמ"ו). ומבאר הברוך טעם דקושיית הגמ' הוא, עפ"י דהגמ' (שם סד): ע"ז של נכרי שנתגייר שדינו כע"ז של עכו"ם כיון דדעתיה אגיורא וודאי בטלה, והיינו שנתבטלה הע"ז ממילא כיון שמסתמא חשב עליה לבטלו עוד בהיותו בגיותו, מדכבר חשב להתגייר, ולפי"ז י"ל שכל האשירות מדורות הקודמים שקדמו לאברהם אבינו הוי כנתבטלו ע"י אבותינו עוד בהיותם במצרים, כשהשי"ת אמר להם משכו לכם מע"ז וקחו לכם צאן של מצוה, וא"כ כשמשכו ידיהם מע"ז בטלו בלבם כל הע"ז ששייך להם, וביטול זה היה מועילגם על הע"ז שהיו בארץ ישראל, כיון שהיה שייך להם מדא"י מוחזקת להם מאבותינו, ומעתה אתי שפיר קושיית הגמ' דביטול בעלמא סגיא, דהיינו שכבר היו מבוטלים ולא היה מקום לקיים מצות שריפה באותם שכבר מבוטלים, ואי לאשרות שהיו אח"כ מיושבי הארץ הרי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, והארץ הרי מוחזקת מאבותינו, וע"כ הוכרח מהכא שכיון שעבדו להעגל נתאוו לכל הע"ז, ושפיר הוי הע"ז של ישראל שטעון שריפה, עכ"ד הברוך טעם. ועפ"י מיושב שפיר קושיית הבנין אריאל, דהרי קושיית הגמ' הוא דייקא לשיטת הסוברין דא"י מוחזקת מאבותינו, דאז תקשי דכשמשכו ולקחו ידיהם מע"ז ביטלו בלבם כל מיני הע"ז ששייך להם, וא"כ תקשי אמאי טעון שריפה, אבל באמת אי נימא דא"י אינה מוחזקת שפיר י"ל שבאמת לא היו צריכים שריפה ובביטול סגיא, והא דכתבה תורה תשרפון באש היינו רק למצוה, (וכמו שרצה לומר הברוך טעם בקושייתו), וכמו שמצינו בחמץ, וא"כ מובן שפיר שנסתפק משה דהרי אכתי אין שום ראייה מזה שכתבה תורה שא"י מוחזקת מאבותינו, דאפ"ל שהוא רק למצוה.

לעילוי נשמת

הרב החסיד המפוי

רבי הנג"י יו"ט ליפא טווארץ ז"ל

בן הרה"ח ר' עזריאל ז"ל

גלב"ע י"ט מנחם אב

אין די איצטיגע זומער וואכן האבן מיר **קויין וואקאציע**

מיר שוויצן אצינד גאר שטארק
צו שאפן אריבער

דריי הונדערט טויזענט דאלער

כדי צו קענען שיקן די אינטערשטעליגע תמיכה פאר די מוסדות אין ארה"ק

קומענדיגן זונטאג

וועלן די עסקנים ארום גיין דא אין קאנטרי

אפצונעמען די סכומים וואס דער ציבור
האט זיך אונטערגענומען פאר

החזקת מלמד, דינער וכדומה

*י'צ'ץ סכום
איז קריטיש וויכטיג*

מוסדות | **יטב לב** | ירושלים, בני ברק

במעלת לימוד פרשיות משנה תורה שהם מלאים דברי מוסר ותוכחה.

קחו עמכם דברי"ם

היות זמני תשובה ממשמשים ובאים, ובספרי הקודש הפליגו במעלת וחיוז העסק בספרי מוסר וחסידות באלו הימים, על כן אמרנו זמנא קא גרמא להעתיק מה שהאריכו בספרי הקודש בשבת ומעלת לימוד פרשיות משנה תורה, שהם מלאים דברי מוסר ותוכחה.

מלוקט מספר 'עטרת משולם' העומד על מכבש הדפס, ברשותו האדיבה של המחבר הרה"ג ר' בן ציון יאקאבאוויטש שליט"א

היהודי הקדוש זצ"ל שלמד בכל יום איזה פסוקים מספר משנה תורה, שאמר שהוא לו לספר מוסר.

ומה זה דוקא ספר דברים הלא יש כמה ספרי מוסר. אך על פי מה שכתב התניא ההבדל בין תוכחות שלומדים מתוך הספרים ובין מה ששומעים מפי מוכיח חי שבשעת הדיבור יוצא מהלב ועל ידי זה נכנס ללב. ולשון אלה הדברים הוא כמו לשון זה הדבר רק שם בלשון יחיד וכאן בלשון רבים. ואמרנו על מה שאיתא בספרי (פרשת מטות הובא ברש"י) מוסיף עליהם משה שנתגבא בזה הדבר, היינו שבשעת שאמר משה רבינו ע"ה זאת היה זה הדבר אז היוצא מפי הקדוש ברוך הוא שהיה שכינה מדברת מתוך גרונו ולא כגבואת שאר הנביאים שנאמר בלשון כה אמר ה' שמספר מה שאמר השם יתברך. וכן כאן מורה גם כן הלשון אלה הדברים אשר דיבר משה שזה הוא הנח בדברי משנה תורה שמי שקורא בהם הוא כשומע עתה מפי משה והן הן אלה הדברים אשר משה דובר עתה בפי הקורא. ודברי משה הם זה הדבר אשר צוה ה' כנ"ל וכתוב כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישיב אלי ריקם רק נכנס ללב ופועל בטח, וזה מעלת דברי התוכחה של משנה תורה דכתיב אלה הדברים שהקורא בהם שומע עתה אלה הדברים אשר דובר משה עתה בפי הקורא.

וכן כתב בספר שיח יצחק (פרשת יתרו) על הפסוק ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדשו אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל, י"ל שהקב"ה רמז בזה למשה, שספר משנה תורה אשר יאמר לישראל, המתחיל אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, יפעול על ישראל כל כך שיתקדשו ע"י שמעם מוסרי משה רבינו ע"ה בספר דברים, אשר מועילים מאוד, וכדרגיל הגאון שואל ומשיב לומר, למי ששאל אות איזה מוסר ילמוד בימי תשובה וירחא אלול, קחו עמכם "דברים" ספר דברים, ושוב אל ה', עי"ז תזכה לתשובה אמיתית וכו'.

בשל"ה הקדוש (פר' ואתחנן חלק דרך חיים תוכחות מוסר) כתב, זל"ק: מה לנו לחפש אחר תוכחת מוסר, הלא הפרשה (פרשת דברים) כולה, וכן כל הפרשיות משנה תורה, כולם מלאים מתוכחות מוסר. הן מקיום החוקים והמשפטים והמצוות, ושלא לסור ימין ושמאל, וליראה את ה' אלהינו ולאהבה אותו.

ובהמשך דבריו הוא מונה ומפרט כמה מקומות במשנה תורה שיש שם דברי מוסר ותוכחה, וכך הוא מונה:

והן מלימוד התורה, כמו שנאמר (דברים ד ו) ושמרתם ועשיתם, ושמרתם זו משנה, ועשיתם מעשה, דהיינו ללמוד וללמד לשמור ולעשות. וציוה להם שיזכרו תמיד במותן תורה, כי פנים בפנים דיבר ה' עמנו, כי אף נשמות של כל הדורות היו במותן תורה. ומחוייבים אנו לזכור בחסד הגדול אשר בחר בנו מכל העמים, כמו שנאמר (דברים ד, ט) ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה כיום הזה, ויום הזה פירושו בכל יום ויום שאנחנו קוראים זה הפסוק, וכמו שפירש רש"י בפסוק (בראשית כב, יד), אשר יאמר היום בהר ה' יראה עיין שם. ואנחנו עמו אשר בחר בנו ונתן לנו תורתו, ומשה רבינו ע"ה למדה אותנו, כמו שנאמר (דברים ד, ה), ראה למדתי אתכם. ובא אזהרה גדולה שלא נשכח, והזהיר כמה פעמים על הלימוד, כמו שנאמר (דברים ה, א) ויקרא משה אל כל ישראל וגו' ולמדתם אותם ושמרתם אותם. הנה לעיל כתיב ושמרתם ועשיתם, פירש רש"י ושמרתם זו משנה, ובכאן כפל ואמר ולמדתם ושמרתם אותם, נוסף על כפל הפסוקים הוא כפל בלשון גם כן, כל זה מורה על רוב הלימוד, שילמוד הכל. וכל ענין שלומד ילמדנו יפה עד שיבינו היטב על בריו, ולא יהיה לו ספק בהבנתו.

וכמו כן הביא הרה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זללה"ה (פרי צדיק פרשת דברים) זל"ל: אומרים בשם

ברוך מתייך לשלם

באותות הוקרה וחביבה, נקדם בברכה מרובה, את מעלת כבוד ידידינו הנכבד האי גברא יקרא, עומד הכן לימינינו בהתמסרות נפלאה תדירא, עושה ומעשה בגוף ובממון לטובת מוסדותינו המפוארה, ובמיוחד בעת עריכת המגבית בעיר קרית וואל המעטירה,

מוה"ר אלימלך שמשון שווארץ הי"ד

אב"י בעיר תהילה קרית וואל יע"א

ברכה קובעת לעצמה

נוות ביתו רעייתו החשובה רבת פעלים שתחי' אשר יהללוה בשערים מעשיה הכבירים והברוכים למען החזקת מוסדותינו הק'

לרגל בואם בשערי עירינו

מנשים באוהל תבורך בברכת ברוכה הבאה

אמו החשובה מרת שווארץ שתחי' לאויט"א

אשת חי"ל עטרת בעלה החשוב איש חי' ורב פעלים לתורה ולתעודה, ממייסדי ומנהלי מוסדותינו הק' בעיה"ק ירושלים, ציר נאמן ואיש אמונם של כ"ק מרנן רבותינו הק' זי"ע

הגה"ח רבי חנני' יו"ט ליפא שווארץ זללה"ה

יהא בואם לברכה ולהצלחה, ויצו השם ככה, שזכות מעשיהם הכבירים למען הפרט והכלל, תלווה אותם על כל צעד ושעל, וכט"ס.

המקדמים פניהם בתודה ובברכה

הנהלת המוסדות

קיצור דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

דיני ברכת הנהנין (מ"ב) המשך דיני ברכת המזונות

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

י"א דדוקא מילוי של דברי מתיקה כמו דבש שוקולד וכדו' עושהו למזונות, דפת הממולא בהם אינה באה אלא לקינוח ולתענוג ולא להשביע, אבל אם המילוי הוא של בשר, דגים, גבינה, ירקות וכדו', שהם דברים הנאכלים בתוך הסעודה, אינו יוצא מדין פת ומברך המוציא (מ"א ס"ק ט"ז).

וי"א שאין חילוק אם המילוי הוא ממיני מתיקה או שהמילוי הוא מבשר וגבינה, ובכל ענין מברך מזונות על הפת הממולא (ט"ז דפת ממולא אין דרך לקבוע סעודה עליו בכל ענין).

ולמעשה - במשנ"ב ס"ק צ"ד פסק דדוקא הממולא במיני מתיקה וכדו' מברך מזונות משא"כ הממולא בבשר או גבינה וכדו' מברך המוציא, אלא אם כן הפת עשויה בענין שניכר שאינה עשויה רק לקינוח [כגון ריקקים קטנים המעורב בהם בשר] מברך המוציא (משנ"ב ס"ק קס"ח ס"ק צ"ד).

ברכת הבורעקאס

בורעקאס - מנהג העולם לברך עליהם בורא מיני מזונות, והטעם: א) דהם בגדר עיסה הממולא שברכתו מזונות, אולם כיון שהם ממולאים בתפ"א [שהוא מין שבא ללפת את הפת], דבזה נחלקו המ"א והט"ז ולהכרעת האחרונים בכהאי גוונא ברכתו המוציא וכנ"ל, ואם כן היה מקום לומר דברכתו המוציא.

אלא דיש לצדד דהבורעקאס כיון שהם קטנים וממולאים, וניכרים שאינם עשויים לקביעות אלא לקינוח ואכילת עראי, דינם כפת המעורב במיני מתיקה דלכולי עלמא מברך בהו מזונות (וכדכתב במשנה ברורה לגבי ריקקים קטנים המעורב בהם פתיתין של בשר דניכר שאינם עשויים לקינוח דדינם כפת הממולא הממולא במיני מתיקה).

ב) עיקר הטעם כיון דבדרך כלל הבצק של הבורקס נילושה בהרבה שמן ומרגרינה, דהוי כעיסה הממולא במי פירות דברכתו מזונות. (ובדרך כלל מינכר בבצק שמעורב בה הרבה שמן).

ובזמנינו דנוהגים להגיש בורעקאס בסעודה בתור מנה, א"כ לכאורה לא שייך טעם זה דהא עשויה להשביע, אולם מצד שני עפ"י רוב נוהגים לאכלו לקינוח.

ובפרט דהבורעקאס הנהוג לאכלו לקינוח הם קטנים יותר ממה שנותנים בסעודות.

עיסה הממולאה במיני תבלינים כגון דבש, שוקולד, אגוזים או שקדים וכדו' ונאפו יחד וטעם המילוי מורגש היטב מברך בורא מיני מזונות, ומעין שלש. (והטעם בזה כיון דאין הדרך לקבוע סעודה על פת הממולא בתבלינים, אלא בא לקינוח או לתענוג).

ודוקא באופן שהעיסה והמילוי נאפו יחד אזי מברך מזונות, אבל כשהעיסה נאפתה לחוד, ולאחר האפיה מילא אותה במיני תבלינים וכדו' אזי מברך המוציא.

ולכן לחמניה, פיתה הממולאים במיני ממרחים, לחם המרוח במינים שונים - מברך המוציא.

ואף אם לאחר שמילאו ומרחו את הפת, חזרו ואפו אותה בתנור [כמו שעושים "טוסט" וכדו'] ג"כ מברך המוציא, (דאף לאחר אפיה זו עדיין נשארת בתורת פת העשויה להשביע, ואינה נחשבת למזונות העשויה לקינוח).

עוגת הממולאים

ולכן עוגות הממולאים [כגון שמרים, קאקא"ש קע"ק, או ממולאים בגבינה] אף שהעיסה אינה נילושה עם הרבה תבלינים מכל מקום כיון שטעם המילוי מורגש היטב ברכתם מזונות, (ובאופן שהעיסה נילושה בהרבה תבלינים וכדו' מברך מזונות אף מחמת העיסה עצמה, כדביארנו בגליון הקודם) ואפ"ל כשאוכל מהעיסה לחוד בלא המילוי ג"כ מברך מזונות, (משנ"ב בשם הט"ז והטעם כיון דנאפה עם המילוי אין הדרך לקבוע סעודה על פת כזו, ויש עליה דין פת כיסנין).

ואם אינו אוכל אלא את המילוי שבמזונות, ולא את העיסה מברך רק הברכה השייכת למילוי [כגון אם ממולא בפירות מברך העץ, ואם המילוי מגבינה או שוקולד מברך שהכל].

כמות המילוי

ובעינין שיהא המילוי הרבה כל כך עד שע"ז יהא נרגש הטעם הרבה מאוד (משנ"ב ס"ק ל"ג בשם הט"ז) ולכן עיסה שממלאין אותה בשומשמין וכדו' לא נתבטל ממנה שם פת עד שיהיו השומשמין הרבה עד שיהי' מינכר טעם השומשמין יותר מטעם העיסה (ביאוה"ל ד"ה שכמעט).

סוג המילוי

נחלקו הפוסקים לגבי מין המילוי המחשיבו למזונות.

שיר השירים אשר לשלמ"ה

מעומק לבנו פנימה, קולנו בשמחה נרימה, בכרסת מזלזא טבא, אל רום מעלת כבוד ראש בית אבא, אבינו - חותנינו המסור למענינו במסורות רבה, וצמוד בלבינו באהבה, האדם היקר באנשים, ראש וראשון לכל קדשים, רודף צדקה והסד בכל עת ועידן, בתורה ובהסידות בקי וידען, רחום ומוקיר רבנן ותלמידיהון, חנו ממתקים וכולו מחמדום, מקבל בסדר פנים יפות את כל אדם, חכמת שלמ"ה תאיר פניו, שמענו הטוב הולך לפניו,

הרה"ח ר' שלמה זלמן דאסקאל שליט"א

ומנשים באוהל תבורך אמינו - חמו תינו החשובה שתחי'

לרגל השמחה שבמעונם, קול ששון בארמונם, בהולדת נכדם בכורם, אצל בנם אחינו - גיסינו אהובינו האבר"ך העילוי והחשוב, על כולנו נערץ וחביב, שוקד על דלתי התורה, חשיכה כאורה, ושובר את ה' ביראה שהורה, חר"ב

הרב ישעי' יעקב דאסקאל הי"ו

אב"י באנטווערפן יע"א

והנה כי בני יורדך גבר ירא ה' זקנינו החשוב עטרת תפארת משפחתנו

הרה"ח ר' אשר אנטשיל שעהר שליט"א

ונו"ב זקנינו החשובה שתחי' לאויט"א

והברכה אחת היא לכבוד זקנינו החשובה
מרת שטויבער שתחי' לאויט"א

והברכה אחת היא לכבוד זקנינו החשובה
מרת דאסקאל שתחי' לאויט"א

וברכותינו מעומק לבנו בזה שורה, שמשמחה זו ישפע לכם רב שמחה ואורה, ותזכו לרוות מכל יוצ"ח תענוג ונחת לתפארה, דורות ישרים ומבורכים, בנים ובני בנים כציצים ופרחים, עוסקים בתורה ובמעשים משובחים, כאוות נפשכם בכל הדרכים, אכ"ר.

כ"ד המברכים בחיבה והערצה בניכם - חתניכם

יואל, שלום יצחק עזריאל, משה אהרן, דאסקאל נחמן צבי ענגעל, יואל ווייס, שמעון ראטה

בטעמיית
נעלה את ירושלים
עיר ישעם בערי יהודה ובמזלות ירושלים
קול חתן
קול חתן
על ראש שאתנינו
וקול שאתה
וקול בלה
ברוך שבת וזוהר להשיית פרחיך וקראני והני ענין לצאן הצדק הנון ארובכים כזה להצאין לקראת בקריאה
על חיבה את קרובינו וידידנו לבוא ולהשתתף במאחזינו יום בללות בנינו היקרים שיתנו היה
הכבוד החתן האולף בתו"ש
ע"כ
כאר יואל הלוי נ"י
את דבורה בריינדל תחי'

שתתקיים בטעמיית אצל טוב ובשעה טובה ואו"מחת
ביום ד' לסדר י"ש אחתם לפני' הי' אלו קיבם אתם ובניכם" (פי' ראיה)

כ"כ לחודש אנוס-אב שנת תשס"ח ל"ק הכ"ט
(ולאמסוף 12 Aug)

קבלת פנים בשעה 5:30 והחלפת בשעה 6:30
ברכת האצון בשעה 11:00

באולם עקשטיין

18 Gelpel Berger Blvd. Monroe, NY

ידידיכם האתכם לקראת באכם לעולם

הורו הילה

הורו חתן

חיים ערציל הלוי יאצטעל
אליאק שלמה שווארץ שויב אביב

בן פרוקטור ר' אהרן צל אקולוב

חן פרוקטור ר' שמואל רעפערטשטיק ש"ס אבטאמאר

קרית יואל יצ"ו

בן פרוקטור ר' יואל נ"ל
בן בנק יצ"ו אל"י שרתל

בטעמיית
עמית בקנים בני בניך ותפארת בניך אלוכם
בן אנו אל"ה פנים כזה להצאין את קרובינו וידידנו
לקחת חבל בשאת בללות בנינו היקרים שיתנו

פנים צע"ל הכהן הערסקאוויטש
אב"ב
יהושע פאליק הכהן הערסקאוויטש
אב"ב

חן פרוקטור ר' חיים ר"ב שווארץ - אבטאמאר - בני בנק
בן בנק יצ"ו אל"י שרתל

ע"י לחורה אי"ה בשב"ק פי' עקב הכ"ט
בבית א"י קול י"ב לב דיטאמאר
צרון מאיה בני בנק יצ"ו
קירטל רבא אור התפ"ה

שבת שבע ברכות תתקיים אי"ה פי' ראה
באולם עקשטיין

18 Gelpel Berger Blvd. Monroe, NY

אבטאמאר 11:00 פאק אי"ה 5:00 פון וויליאמסבורג

Bedford Ave. Cor. Ross St.

און צוריק נאק בעש"ט און נאק די חתונה

אבטאמאר 11:30 פאק און קרית יואל צום צע"ל און צוריק פון 9:00 בי 11:30

הולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי יעקב משולם בן הגה"ק רבי מרדכי זאב זי"ע אורנשטיין בעל "ישועות יעקב" יומא דהילולא כ"ה מנחם אב (תקצ"ט)

הגה"ק רבי יעקב משולם אורנשטיין זי"ע בעל הישועות יעקב נולד בשנת תק"ל לאביו הגה"ק רבי מרדכי זאב זצ"ל אבד"ק לעמבערג, בגיל צעיר מאוד נתייתם מאביו ל"ע, ובעוד שלא כלו ימי המספד הקרה ה' לפניו לקחת לו לאשה את בת חותנו הרב המופלג הגביר המפורסם מו"ה צבי הירש בן הגאון מו"ה נפתלי הירץ מק"ק יערוסלוב והוא אסף אותו אל ביתו בית צדיקים והראה לו עוז וידידות.

בבית חותנו ישב רבות בשנים על התורה ועל העבודה, ומאות תלמידים התאספו אליו ולמדו אצלו תורה בשקידה עצומה, בשנת תקס"א נתנו ענינו בו קהילת זאלקווא שיבא לכהן בעירם ובהגליל כרב ואב"ד למלאות מקום הגה"ק רבי משה צבי הירש מייזליש ז"ל בן הגה"ק רבי שמשון מייזליש ז"ל אב"ד זאלקווא, שם התחיל לעסוק בהוצאות ספרו הגדול "ישועות יעקב", ובשנת תקס"ט הוציא לאור עולם חלק הראשון על "אבן עזר", אמנם לא ארכו לו שם הימים כי בשנת תק"פ אחרי פטירת הגאון מוה"ר צבי הירש ראזאניש זצ"ל בעמח"ס "תשע שיטות" אבד"ק לבוב באו אליו ראשי הקהילה דשם שיעלה ויבוא לכהן במקום כהונת אבותיו אביו וזקינו הגאון בעל "חכם צבי", ואכן בראותו את העיר לבוב כעיר המעטירה בכתר תורה ומצא בה אנשי חיל במלחמתה של תורה גדולים חקרי לב מלאים תורה וחכמה, קיבל על שכמו לשאת בעול הרבנות, ויתקע אהלו בלבוב שם ישב על כסא כבודו, וינהג נשיאותו ברמה, והרביץ תורה בישראל ונתרבה גבולו בתלמידים ומשם זרח שמשו לכל העולם ונתפרסם בכל תפוצות ישראל לגאון הגאונים.

בשנת תקצ"ז חלה בנו יחידו, הגה"ק רבי מרדכי זאב זצ"ל והרעיש הישועות יעקב עולמות עבור רפואתו, ואף עסק בקבלה מעשית, ועשה אדם משעווה וקברו בביה"ק, ועוד דברים כאלה, אבל הגזירה כבר היתה חתומה למעלה שאין להשיב, וניטל ממנו בנו יחידו מחמד עינו ביום ו' עש"ק י"ז מרחשון תקצ"ז, אביו בכה עליו תמרורים, ואמר בהספידו: הנה אחז"ל (סוכה כט.) "חמה לוקה על אב בית דין שמת ואינו נספד כהלכה", ואפשר לבאר הכוונה "אינו נספד כהלכה" היינו מהליכות עולם, כי הליכות עולם הוא שהבן מספיד את האב, אבל אב שמשפיד את בנו, זהו "שלא כהלכה", שלא כמנהג העולם, ועל זה חמה לוקה, ויהי כאשר גמר את דבריו התקשרו השמים בעבים וגשם עז ניתך ארצה, ויהי לפלא ולחרדת כל העם. מאז פטירת בנו יחידו לא מצא מנוח לנפשו, ויחי יעקב אחרי מות בנו שנתיים ימים ותשע חדשים, ונסתלק כ"ה אב תקצ"ט בק"ק לבוב ושם מנו"כ.

דרר כוכב יעקב

הי' מאד נערץ בין גאוני וגדולי דורו, וכולם כאחד הסכימו שהוא גאון ופוסק הדור, עד שהגאון בעל "חוות דעת" כותב עליו בהסכמתו "רבן של כל בני הגולה", פ"א נודמנו הגאונים בעל "חוות דעת" מליסא והגאון ר' יוסף אשר עהרנבערג האבד"ק פרעמישלא זצ"ל בביתו, ובא אחד לשאול שאלה חמורה, והיות והגאון בעל הישועות יעקב לא הי' אז בבית, הציא הלה את השאלה לפניו, והתחילו להתוכח ביניהם בנידון ההלכה, וביני לביני הגיע הגאון לביתו והציע לפניו את הוויכוח, נענה ואמר עצם ספק ההלכה היא כמו שפסק הרב מליסא, אבל לא מטעמו ונימוקו, והראה להם את מקור הדברים וטעמו ממקום אחר, ונשתוממו השני הגאונים מגודל חריפותו ובקיאותו ומגודל ההשתוממות על חריפותו אחוז שני הגאונים בידו זה בימינו וזה בשמאלו ונשקו את ידיו מרוב אהבת התורה שהעיר עיניהם בהלכה.

פ"א איקלע אדם מגלילות לעמבערג לביתו של הגאון רבי מרדכי בנעט זצ"ל אבד"ק ניקלשבורג שאלו הגאון אם מכיר את הגאון הישועות יעקב, ענה הלה שאינו מכירו, נאנח הגר"מ בנעט ואמר: הוי, אנשי פולין לא ידעו להוקיר את ערך רבניהם גדוליהם, אילו הי' לנו גאון כהרב ר' יעקב אורנשטיין מלבוב, היינו מושיבים אותו על כסא זהב טהור. גם אצל גדולי וצדיקי רבני החסידות הי' מאוד נערץ אם כי הי' מתנגד גדול לדרך החסידות, פ"א בא רב גדול לשאול בעצת הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע בדבר שאלה גדולה וחמורה אשר לו, שירנו אל מי מגאוני הדרו יפנה בשאלתו, המליץ לו הרה"ק מסטרעליסק להפנות שאלתו אל הגאון הישועות יעקב, "כי הוא רבן של כל בני הגולה, ובשמים פוסקים הלכה כמותו..." – גם הי' בידידות עם הרבה מהם, כמו הרה"ק השר שלו' מבעלז זי"ע שהראה לו חיבה יתירה. וכן עם הרה"ק השר בית הוזהר ר' צבי הירש מזידיטשוב זי"ע שבכל

יסופר שפ"א נזדמן לו לילך בצוותא עם הרה"ק מאפטא זי"ע, ועברו ליד בית גימנזיום, הרגיש הרה"ק מאפטא בטומאה הבוקעת משם והתבטא כי מטומאת הנחש הקדמוני היא... לפתע שם לב ה"ישועות יעקב" ואמר: שמספרו של הבית הגימנזיום כפי שמצויין עליו היא 358 כמין 'נחש'... ואכן ידו היתה על עליונה ובימיו לא פשתה נגע ההשכלה וכפי שהספידיהו מרן החתם סופר (נדפס בדרשות חת"ס עמ' שט) וז"ל: "נחשך מאור העולם ונסתלק ביום כ"ה מנחם אב הגאון הגדול... חריף ומפולג ענוותן וצדיק, ותורה וגדולה במקום אחד, הוא עמד בכח עוזו לשבור מלחמת עמל, ולא הרימו ראשם בחייו, ועתה מי יקום לי עם מרעים ומי יתייצב לי עם פועלי און".

עת בואו ללבוב ה" מבקר בהיכלו והשתעשע עמו בשעשועי דאורייתא, בנגלה ובנסתר, ואחרי פטירת הרה"ק מזידיטשוב ה" ה"ישועות יעקב" שולח בכל שנה ושנה ביומא דהילולא סך כ"ה רו"כ לחלקם לעניים על הציון. גם הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע ה" עמו בקשרי ידידות, ואף התכתב עמו בהלכה, והגאון ה"ישועות יעקב" מזכירו בספריו כמה פעמים מתוך חיבה יתירה, פ"א אמר הגאון ה"ישועות יעקב" דברי שבח על הרה"ק מקאמינקא, התבטא ואמר בזה"ל: "בארבע פינות מוחו מונחת כל התורה כולה, בפניה אחת ש"ס בבלי וירושלמי, בפניה שניה, כל ספרי הפוסקים, בפניה השלישית כל ספרי קבלה, בפניה הרביעית כל מדרשי חז"ל וספרי אגדה, ובאמצע המוח נמצאת נקודת יראת שמים שמאירה ומהזהירה על כל הפינות, פ"א ערך הגה"ק מקאמינקא תשובה נפלאה בענין איזה היתר עגונה, ונסע ללבוב להציע תשובתו לפני הגאון ה"ישועות יעקב, וכשבא לפניו, הראה לו הגאון סברא מהריטב"א שבסברא זו נסתרה תשובתו, התפלא הגה"ק מקאמינקא ואמר לו הלא למדתי כעת קונטרס עגונות על בודיו עם כל הקדמונים והאחרונים ובתוכם גם את הריטב"א ולא ראיתי סברא זו, השיב לו הגאון זה לי עשרים שנה שלא עיינתי סברא זו בהריטב"א, נייתי ספר ונחזי, ויבוקש הדבר כמו שאמר הגאון ה"ישועות יעקב", נתפעל הגה"ק מקאמינקא וקרא בהתפלאות: "אה, דאס הייסט א גאון". - כמו כן יש ממנו גם הסכמה על כמה מספרי החסידות כמו על ספר "נועם מגדים". וכן על ספר "נחלת שמעון" מהרה"ק ר' שמעון מערוסלאב זי"ע שה" עמו בקשרי ידידות כשה" גר ביערוסלאב אצל חותנו כמו שכותב בהסכמה אשר כמה פעמים נשא ונתן עמו בהלכה, והשאיר אחריו כתבים רבים ונשרפו.

מלחמה לה' בעמלק

באותו זמן התחיל להתנצנץ נצני ההשכלה של בערלין בעיר ההגדולה לעמבערג, והיתה סכנה צפויה לדת ישראל שלא ירעו ולא ישחיתו אותן המחבלים ומשחיתים, אשר החלו לקצץ בנטיעות כרם ישראל תחת מסוה של צדקות באמרום שכל כוונתם רק לחבר התורה והחכמה, ההשכלה עם האמונה, בעוד שכל זממם ה" לעקור את ד"ת ישראל, וכבדה המלחמה של היראים נגדם להסיר מעל פניהם את המסוה, אז קם ה"ישועות יעקב באף ובחימה וערך נגדם מלחמה לה' נגל אלו שרצו להרוס ולהחריב עירו, והחרים את רבם ומורם של המשכילים שלמה לייב ראפפורט, עד שנאלץ לעזוב את העיר לבוב ונסע לריעו יוסף פערל שה" מראשי המשכילים, והוא בהיותו נגיד ותכיף בעירו, ערך קובלנא לבית המשפט נגד ה"ישועות יעקב", על דבר אשר החרים את הנ"ל מעירו, אבל עד מהרה נוכח לדעת כי הוא תכיף אבל לא נגד רשכבה"ג, ובא לביתו של הגאון והתחנן לפניו ואמר: רבי, הנה אנחנו עומדים במלחמה, מערכה מול מערכה, ועד מתי תאכל חרב, על כן באתי לבקש מאתכם שנבוא לעמק השוה והקולות יחדלון, כשמע ה"ישועות יעקב" את דבר הצעתו נעמד על רגליו וצווח: חלילה מעשות כדבר הזה, האם בנדון "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", אפשר לעשות פשרות.

לוח ההילולא

כ' אב

- ❖ רבי אהרן מנחם מענדל מאלעסק ב"ר סענדר ליפא מזידיטשוב זי"ע - תרפ"א
- ❖ רבי אליעזר מאזיפאליע ב"ר יהודה צבי מסטרעטין - תרכ"ו

כ"א אב

- ❖ רבי אלכסנדר מזידיטשוב ב"ר יצחק איזיק מכפר סאפרין - תקע"ח
- ❖ רבי צבי ב"ר יעקב יצחק (החווה) מלובלין - תקצ"א
- ❖ רבי דוד מזאבלוטוב ב"ר מנחם מענדל מקאסוב (צמח דוד) - תר"ח

כ"ב אב

- ❖ רבי מרדכי בן הלל (המרדכי שאחרי הרי"ף) - ה"א ע'
- ❖ רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן ב"ר יעקב (תלמיד הבעש"ט) - תקמ"א

כ"ג אב

- ❖ רבי בנימין אהרן סלוניק אב"ד פודהיץ ב"ר אברהם (משאת בנימין) - ש"ע
- ❖ רבי דוב בעריש גוטליב ב"ר יעקב (יד הקטנה על הרמב"ם) - תקנ"ו
- ❖ רבי צבי ב"ר יעקב יצחק מלובלין - תקצ"א

כ"ד אב

- ❖ רבי ארי' לייב מקראקא ב"ר יהושע בעל מגיני שלמה - תכ"ד
- ❖ רבי נתן נטע אייבשיץ ב"ר יהונתן - תקמ"ט
- ❖ רבי אפרים זלמן מרגליות ב"ר מנחם מאניש (מטה אפרים) - תקפ"ח

כ"ה אב

- ❖ רבי אברהם חיים מלינסק ב"ר נפתלי צבי מראפשיץ - תקצ"א
- ❖ רבי יעקב משולם אורנשטיין ב"ר מרדכי זאב (ישועות יעקב) - תקצ"ט

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — פא — בלתי מוגה

יום ה' פרשת בהעלותך תשס"ט לפ"ק

ביקור הגאון הגדול רבי אהרן דוד דוננער שליט"א

רב דקהל "עדת ישראל" - וחבר בית דין צדק דקה"ח לאנדאן יצ"ו

בבית כ"ק רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

ונכח שם גם הגאון הגדול דומ"ץ קרית יואל שליט"א

אנגערופן 'איך זעה אז מנהג ישראל תורה, אז דער מנהג וואו מ'פירט זיך נישט צו עולה זיין איז גערעכט, ווייל א צייט שפעטער איז א פעטער פון דעם איד נפטר געווארן אין אמעריקא, דער פעטער איז געווען א איד א עושר און האט נישט איבער געלאזט קיין קינדער ל"ע, איז דער איד אין ארץ ישראל זיין יורש געווארן א עושר, 'די תוכחה איז מקויים געווארן אויף איהם, ער איז געווארן א עושר...' **רבינו:** אויב ס'איז יש עושר שמור לבעליו לרעתו (קהלת ה, יב) איז דאס טאקע אזוי.

הגרא"ד: ס'האט מיר געפרעגט פאריגע וואך א איד אין בית מדרש א שאלה אז מ'האט איהם בטעות אויפגערופן צו די תוכחה.

רבינו: נארמאל נעמט דאס דער גבאי אדער דער בעל קורא.²

2

המוג"א (שם) מביא בשם הכנה"ג שיש נוהגים שקורין להחכם שבעיר, וקודם שיקרא אומר מוסר להציבור, ובפע"ח מובא שהארז"ל קרא בעצמו את פר' התוכחה, והמוג"א מביא בשם המהר"ל שיקראו להשמש שכיון ששוכרין אותו אין קפידא בזה,

ועיי' בליקוטי מהר"ח שמנהו של הרה"ק מצאנו והרה"ק הייטב לב שהם עלו לשישי כל שב"ק, וכן בפרשת כי תבוא עלו לשישי וקראו להם פרשת התוכחה.

ומנהגו של הרה"ק הבני יששכר זי"ע וכן נהגו במונקאטש שהבעל קורא היה עולה, וכפי שכ' בס' אגרא דפרקא שהוא משום שהוא אומר לשון

רבינו שאל בשלמו ובשלום בניו וחתניו שיהיו שנתלזו אליו **הגרא"ד:** כ'האב יעצט חתונה געמאכט מיין יונגסטע קינד, די וועלט זאגט אז ס'איז דא אזא מנהג צו טאנצן מיט א בעזים ביי די יונגסטע קינד'ס חתונה, כ'האב עם מקיים געווען...

דער רבי ווייסט אפשר וואס איז דער מקור פון די מנהג? **רבינו:** אין מארמאראש האט מען געמאכט מיט א "קאטשערע", מ'פלעגט מיט דעם אויסרייניגן דעם אויוון און ארויסשארן די אש, דאהי איז נישטא די כלי, איז געווארן אז מ'טאנצט מיט א בעזים... ווער עם טאנצט...

הגרא"ד: כ'האב אמאל געהערט א מעשה וועגן מנהג ישראל תורה, אז ס'איז געווען א איד אין ארץ ישראל וואס פלעגט זאגן אז ער האט נישט מורא פון עולה זיין די פרשה פון די תוכחה,¹ ווייל עשרת הדברות איז תורה, אז ישיר איז תורה, און תוכחה איז אויך תורה. ווען ס'איז געקומען פרשת בחוקתי די פרשה פון די תוכחה, איז דער גבאי צוגעגאנגען צו איהם און איהם געפרעגט צי ער וויל עולה זיין די תוכחה, זאגט ער יא. שפעטער האט א גדול זיך

1

ברמ"א או"ח (סי תנ"ה) כ' שנהגו שלא לקרות א' בשמו לעלות אלא קורין מי שירצה, והמחצה"ש (שם) מבאר שמכריזין יעמוד מי שירצה, ובביאהו"ל (שם) כ' שישאלו מתחילה מי שירצה לעלות ויקראוהו בשמו, ע"ש.

תלמיד חכם און איינער איז געווען א עם הארץ, האט דער גבאי געוואלט געבן די עליה פאר'ן תלמיד חכם, ער איז קודם, שרייבט דער ברכי יוסף, אז ס'איז דאך דא אסאך וועגן ווי אזוי מכבד צו זיין דעם תלמיד חכם, אבער אזוי ווי דער עם הארץ קען דאך נישט לערנען משניות און אנדערע זאכן וואס דאס זענען די עיקר טובה פאר די נשמה, אויב אזוי זאל דער תלמיד חכם לערנען, און דער עם הארץ זאל האבן די עליה.⁴

רבינו: אבער ס'איז דא פוסקים וואס האלטן אז א תלמיד חכם איז קודם.⁵

*

הגרא"ד סיפר לרבינו מביקורו בבית השחיטה המהודרת דק"ק

קרית יואל

הגרא"ד: מיין האנט איז נאך רויט פון די שחיטה, כ'מוז מודיע זיין ברבים 'שפתים ישק' אזא שחיטה. דער קייטל גייט זייער לאנגזאם - דער רבי האט נישט געזעהן אנדערע שחיטות, איך האב יא געזעהן אנדערע שחיטות אויך - און דאס וואס איך זעה דא איז געוואלדיג.

רבינו: ס'איז דא פיר בודקים וואס קוקן איבער די קישקעס. [אם ניקב מקום היתר באמצע הדקין וטריפה, כמבואר סי' מ"ז ס"ה].

הגרא"ד: יא יא, צוויי אויף די גרינע און צוויי אויף די בלויע.

רבינו: און א פיפטער בודק וואס א יעדער שאלה נעמט ער אראפ.

הגרא"ד: ס'איז אינטערסאנט, דער משגיח זאגט אז ער קוקט די לונגען אינדערפריה און זעהט אויב ס'איז גלאט, האט ער שוין נישט וואס מורא צו האבן.

הגרא"ד: יא, אבער דא האט מען איהם בטעות אויפגערופן, פרעגט ער צי ער דארף עפעס טוהן עפעס א סגולה, ער זאל ניצול ווערן פון די תוכחה, איך האב איהם געזאגט אז ער דארף גארנישט צו טוהן. אפשר האט דער רבי יא עפעס צו מוסף זיין?

רבינו ענה בדרך צחות: יא, ער דארף לערנען א בלאט גמרא... דער מדרש זאגט (ויקרא רבה לה, א) 'הריני הופך לכם את הקללה לברכה' אין זכות פון תורה.

והמשיך רבינו ואמר: ס'שטייט דאך פון אר"י הק' (משנת חסידים מס' השכיבה פ"א) אז תורה שבכתב איז דין, מפי הגבורה ש'שמענו (מכות כד), און תורה שבעל פה איז רחמים, מ'טרעפט (מכות כב) ואתי רבנן ובצרי חדא, זיי האבן אראפ גענומען פון די מלקות (דבתורה כתיב ארבעים יכנו ואתי רבנן לומר דמלקין ל"ט מלקיות), און אזוי אויך אין תורה שבכתב שטייט (שמות כא, כד) עין תחת עין, זענען געקומען די רבנן און געזאגט אז מ'צאלט געלט (כב"ק פד. איתא דמי עין), זעהט מען אז תורה שבעל פה איז רחמים.³ איז אז דער איד האט מורא פון די תוכחה, זאל ער לערנען תורה שבעל פה, ס'זאל אויף איהם זיין רחמים.

הגרא"ד: ס'שטייט אין ברכי יוסף (או"ח סי' רפ"ד סק"א), אז ס'איז אמאל געווען צוויי חיובים וואס האבן געוואלט איין עליה, ביידע האבן געהאט יארצייטן, איינער איז געווען א

נוכה ואינו נראה ח"ו כמקלל את עצמו, ועיי"ש שכ' שלכן הוא מקפיד ששום אדם לא יעמוד מול הבעל קורא או לידו בשעת קריאת התוכחה, [ועיי' בשו"ת ויצבור יוסף (סי' י) שכ' שמי שעלה לתורה בפרשה הקודמת ירד מן הבימה מיד ואינו ממתין עד שהעולה אחריו יאמר הברכה האחרונה כמו תמיד].

מנהגו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע והרה"ק רבי שלו' מקאמינקא זי"ע שאין קורין לשום אדם רק הקורא קורא אותם בלי ברכה תחילה וסוף, עיי' בס' אמרי נועם (מועדים ח"ב תשובה סי' ב). וכן בתשו' מהנהגה חיים (ח"ג סי' ט"ו).

אמנם עיי' בשו"ת אבני צדק (סי' ק"ב) ותשו' מנחת אלעזר (ח"א סי' ס"ו) שמאוד פקפקו במנהג זו, וקורין תגר עליה, עיי"ש.

3

עיי' בס' ישמח משה (פר משפטים) עה"פ עין תחת עין וגו' וולש"ק: ...והנה דורשי רשומות אמרו כי תחת עין היינו כסף, ומכל מקום קשה למה לא כתבה התורה בפירוש כסף או דמי עין. ונ"ל על פי מ"ש האר"י זצוק"ל דתורה שבכתב הוא דין מפי הגבורה שמענו (מכות כ"ד ע"א), ותורה שבעל פה הוא רחמים, אם כן שורת הדין היה עין ממש, רק שבפעל פה מיקל מצד הרחמים, ועל כן לא נכתב בפירוש. [ועיי' בדברי יואל פ' ראה (עמ' צ"ז צ"ח) ופ' כי תבוא (עמ' קנ"ו) מוש"כ בזה].

4 וו"ל: ולולא דמיסתפינא הו"א דבעה"ב עדיף וקדים לת"ה, שהת"ה תורתו מכרות עליו ומגנא אפי' בעידנא דלא עסיק ביה, וברא מזכה אבא, ואמרינן ליה מה לך אצל הפטרות כלך אצל הויית דאבי ורבא, לא כן העני הזה מן התורה שאין לחם בבית זו לחמה של תורה, כי אם קדיש והפטרות ממנו יאכל, עיי"ש.

5 אמנם עיי' בס' כף החיים (סי' רפ"ד סק"ו) שכתב וו"ל: ואם לשניהם [היא"צ] אב, או לשניהם [היא"צ] אב, תלמיד חכם קודם, ואם שניהם תלמידי חכמים, המופלג בחכמה קודם. וכן עיי' בביאור הלכה (סימן קלו ד"ה בשבת וכו') שכתב וו"ל: ...אם יש שני חיובים שוים ישילו גורל, מלבד אם אחד תלמיד חכם הוא קודם, עיי"ש.

רבינו: מ'זאגט אז ס'איז נישטא, אבער די וואך בין איך געווען אין בית השחיטה, איז געווען דארט רבי משולם [הגאון רבי יודא משולם דוב פאלאטשעק שליט"א בעל מגד יהודה], דארט איז ארויסגעברענגט געווארן אז ביי די גרויסע עופות האט מען לעצטענס געטראפן א פראצענט וואס איז שכיח, הייבט מען יעצט אן יא איבער צו קוקן די צומת הגידין [והעמידו בודקים מיוחדים לבדוק הצומת הגידין, והגאון דומ"ץ קרית יואל צוה להודיע לשאר בתי שחיטה שיזהרו לבדוק אחר זה].

דומ"ץ קרית יואל: ביי די גרויסע.

הגרא"ד: מ'מיינט די טורקים?

רבינו: ניין, נאר ביי די עופות וואס זענען העכער זיבן פונט, וועט מען אפשר דארפן בודק זיין די צומת הגידין, אזוי ווי זיי וועגן אסאך מאכט דאס שווער אויף די פוס, ביי די גרויסע עופות איז דא מער פראבלעמען, ביי די יונגע עופות איז דאס נישטא.

הגרא"ד: צומת הגידין איז א מחלה.

רבינו: איר זענט גערעכט, אבער ער (רבי משולם הנ"ל) האט מיר געברענגט פון א אויניבערסיטי פון א דאקטער, אז אויב מ'זיט נישט גוט דעם נידל אלץ פיצל עוף, מאכט זיך א מחלה אויף די פוס, און אויב דער עוף איז נישט אזוי גרויס, ווערט טאקע גארנישט, אבער אויב ווערן זיי שווער, ס'שטייט דארט אז ס'ווערט דארטן אפגעריסן די אדערן, דאס איז נאר ביי די גרויסע, וועגן די כובד המשא, ביי די בינגנים פאסירט דאס נאכנישט.

אז מ'איז מעיין אין דעם, זעהט מען אז דער רמ"א (סי' נ"ו ס"ט) שרייבט דאך ז'אנו אין בקיאיין בבדיקת צומת הגידין של עוף [עיי"ש שממשיך משום דקשה לבדוק ובקל הוא נטרף]. דער ש"ך שרייבט ווייל ס'איז אסאך גידים, [וז"ל: הא דאין אנו בקיאיין בצומת הגידין של עוף הוא משום שהן הרבה שיש בו ט"ז גידין] און ס'איז דא וואס זאגן ווייל ס'איז דינע גידין [עיי"ש בים של שלמה (פ"ד סי' י"ג)].⁷

7

ועיי' בשו"ת שבט הלוי (ה"ה סי' פ"ט) שמבאר דברי היש"ש שמונתו שמא מעיקרא היה עב ורוב נפסק, ועכשיו נמוין ולא נראה שהוא רוב, או אולי כוונתו שנחתך רוב עובי הגיד לאורכו, וע"ע בד' הב"ה שכתב בשם האיכור והיתר דאין אנו בקיאיין בבדיקת צומת הגידים כיון שהן דקין ומרובין, ומשמע שסבר כביאורו של היש"ש וכביאורו של הש"ך.

רבינו: די עופות קומען דאך אלע פון איין פלאץ, אבער אפילו ווען עס קומט פון איין פלאץ איז אויך נישט אייניג איין טאג מיטן צווייטן, אמאל זענען זיי פארקילט. [ועיי' מה שהאריך בזה בשו"ת קנה בשם (מס' ל"ז עד סי' מ"ה). ועיי' בשו"ת מנחת יצחק (ה"ה סי' ע"ד). ולכן בודקים אותם בכל יום בתחילת העבודה], ביי אינדיקעס איז זייער שטארק שכיח טריפות, ביי די לונגען, ביי אינדיקעס קען זיין צוואנציג פראצענט פון זיי טריפת.

הגרא"ד: יעדער מדינה האט אנדערע טבע ביי טריפות, אין מדמין טריפות לטריפות.

ביי אונז איז צומת הגידין א ארטיקל, און דא אין אמעריקא הער איך אז ס'איז נישטא⁶ און מ'דארף עס נישט באקוקן [עיי' שו"ע יו"ד סי' נ"ו צומת הגידין מקום שהגידין נקשרין יחד (שם ס"א), ובעוף הם בעצם האמצעי למעלה מהארכובה והם י"ו גידין (שם ס"ח), וברמ"א (פ"ט) דבקל הוא נטרף ע"ש, ובכמה מדינות וכן בארץ ישראל בודקין את צומת הגידין שיש זמנים שנמצא בהם טריפות ובאר"ב לא הי' שכיח טריפות בצומת הגידין וכמו שאמר לאחרונה בודק מומחה בבית השחיטה בקרית יואל שבדק כמה אלפים עופות ונוכח שלא שכיח, ועיי' תשובות והנהגות (ה"א סי' ת"ז) דבמקום שאין ריעותא יותר נכון שלא לבדוק, וכ' שבא"י נתברר בבדיקות שלפעמים יש רוב טרפות בצומת הגידין ותלוי בזמן בשנה והמשק ע"ש].

6

צומת הגידין הוא ברגל העוף בסוף השוק (הקרא צאנב"ל) ששם עוברים ט"ז גידין מחוברים יחד, ואם נפסק אחד מהן טריפה (סי' נ"ז ס"א), ואעפ"כ אין בודקין אחריו כמו שאין בודקין אחריו שום טריפות חוץ מסירכות הריאה (סי' ל"ט ס"א), ואף אם נמצא מיעוט המצוי מטרפות מסוים אין צריך לבדוק מדינת הגמרא רק מכה חומרא בעלמא (סי' ל"ג ס"ט בהג"ה ופנ"ג מ"ז י"ח וע"ע פ"ד ש"ד סק"ה ובא"ח סי' ה' א"א סק"א), וכן נוהגין כהיום שאם נמצא מיעוט המצוי מטרפות מסוים בודקין אחריו, ושיעור מיעוט המצוי נתפשט כהמשכנות יעקב (י"ד סי' י"ז) שהוא לערך י' אחוים, וע"ע שו"ת שבט הלוי (ה"ד סי' פ"א), וכן נוהגין בהדקין (קישקע"ס) כמבואר בשו"ת ויען יוסף (ה"ד סי' י"ח), ובבית השחיטה דקרית יואל בודקין גם הריאות אם נרקבו וכו', וכן אחר בוקא דאטמא אם שף מדוכות' (סי' נ"ה ס"ב).

והנה חשש בענין צומת הידין לא היה מצוי כלל בחו"ל, אולם בשבועות האחרונים התחילו להרגיש שיש טריפות צומת הגידין בין שלש לשבע אחוים, לכן בפקודת כ"ק רבינו שליט"א התחילו להדר ולבודק בכל שיפענט כמה מאות עופות ואם רואין ריעותות אזי בודקין בכל עוף ועוף אם נפסקו גידיו.

הגרא"ד: ברם זכור אותו האיש לטוב ורבי מאיר שמו (ה"ה) הגאון האדיר רבי מאיר בראנדסדארפער זצ"ל בעל קנה בושם וחבר הכד"ץ העדה החרדית ירושלים ת"ו), ער האט זיך אריינגעלייגט אין דעם, פון שולחן ערוך האט ער פארשטאנען דעם חלק הרפואה דעם חלק פון די מעדיצין, און ער האט זיך געשפארט מיט די דאקטורים און געזאגט פאר זיי 'דא שטייט אז ס'איז א מחלה, איך זאג ענק אז ס'איז א מחלה, און ער האט געווינען, איך בין געווען אין ארץ ישראל בשעת די גרויסע מלחמה זיינע, סיי ביי די ריאות און סיי ביי די צומת הגידין, ס'איז געווען א וועלט מלחמה, וואס אויך די זקני ההוראה האבן איהם נישט אזוי גלייך מודה געווען.

רבינו: יא, ער האט תשובות אויף דעם ענין.⁸

הגרא"ד: און רבי מאיר האט איבערגעקערט די וועלט, דאס וואס מיר זענען נהנה היינט איז ער זכור לטוב. ער האט געהאט אסאך מלחמות אין זיין לעבן, און די מלחמה האט ער דורכגעפירט.

דער רבי געדענקט דאך פון אלץ קינד, האט מען דען בודק געווען די לונגען און די צומת הגידין? קיינער נישט!.

רבינו: דאזי קיינער נישט, אין ארץ ישראל איז שטארק דא דער פראבלעם.

הגרא"ד: און דאס וואס מ'איז בודק היינט די קישקעס, איז וועגן רבי שלמה בוימגארטען זצ"ל (רב ומו"ץ בלאנדאן) - ער האט דאס גערופן ציפטל - דער מעי היוצא, היינט איז מען דאס בודק אין די גאנצע וועלט און דאס איז די עיקר בדיקה.

רבינו: זיי זאגן אז דאס איז די געלעכל וואס דארטן איז ער ניזון פון די מאמע, [בעופות קטנים נמצא לפעמים שהדקין במקום הגבעול מלוכלך במראה געה"ל או בועא ולפעמים מנוקב, וזהו מפני ששם מקום יניקתו בעודו בכיצה ולא נסתם עדיין, ועיי' תשו' הת"ס יו"ד סי' פ"ט].

דומ"ץ קרית יואל: רבי שלמה [הנ"ל] האט אויך בודק געווען די ציפטל?

הגרא"ד: אינדערהיים (מלפנים הי' רב בעיר ווינא) נישט, אבער אין לאנדאן האט ער יא בודק געווען, אבער אמאל ווער האט דאס בודק געווען?!

רבינו: דאס איז אינטערסאנט, ביי די גרויסע עופות איז ווייניגער דא די פראבלעם אויף די בני מעיים, ווייל זיי זענען שוין מער אנטוויקלט, אבער ביי די קלענערע איז נאך דא מער פראצענט, ווייל ס'איז נאך אפן אביסל, און אז מ'שרעפט איז דאס א ריעותא⁹ און אז ס'איז דא א ריעותא דארף דאך א בדיקה, [כמבואר בתשו' הריב"ש (סי' תצ"ט), ופעמא דמילתא כתב הב"ח (י"ד סי' ק"ט) דהיבא דלא אתייליד ריעותא אין בזה שום חיוב בדיקה מה"ת, דאזוי' בתר רוב, אבל אי אתייליד ריעותא אסור לאכלה ד"ת עד שתבדק, ועיי' בש"ך (פק"ב) ופרמ"ג שם בפתיחה].

הגרא"ד: ס'איז נאר א ספק טריפה, ס'זאל זיך נישט מאכן א שאלה, און אז ס'מאכט זיך יא, מאכט מען אז ס'איז א ספק ספיקא טריפה.

רבינו: יא, ס'איז נישט מער פון א ריעותא, ס'איז נישט קלאר אז עס איז טריפה.

הגרא"ד: ווי אזוי האט דער הוון איש געזאגט? אז פון נישט עפן וועט מען נישט שטארבן! וואס מ'נעמט נישט אריין אין מויל איז אלעמאל א מעלה.

רבינו: אונז זענען מיר געווען - אויף א טאג - קוקן ווי פון די אייער ווערן עופות, ס'איז זייער אינטערסאנט, מ'געט אריין א נידל אין די איי, די איי איז דאך ראשו אחד חד וראשו אחד כד (כן הוא לשון הטור יו"ד סי' פ"ו בסומני ביצים מעוף מהור), איינס איז שפיציג און איינס איז רינדעכיג, און דארט וואו ס'איז רינדעכיג איז דא ווי א לופט זעקל, און די נידל גיט מען אריין דארטן, נישט אינעם עוף, נאר אין יענעם חלק, אלע אייער זענען אויסגעשטעלט מיטן שפיץ אראפ.

אויב ס'גיט יא אריין אינעם עוף הרגעט דאס אוועק דעם עוף, ס'מאכט קאליע דעם עוף, ביז א וואך אדער צוויי וואכן לעבט ער שוין נישט.

8

עיי' בתשו' קנה בושם (ה"א סי' מ"ט) שמבאר שיש הרבה פעמים שנמצאו גידים נפסקים שלא נמצא ריעותא מכוון לא בעצם האמצעי במקום טריפת הצומת הגידין, ולא בהארכובה התחתונה, וניכר הדבר שזה בא מחמת איזה חולי רח"ל שבמקום צומת הגידים שגורם לפסיקת הגידים, ועיי' שמואריך בזה. ועיי' בשו"ת מנחת יצחק (ה"ה סי' ס"ה) בתשובתו לבעל הקנה בושם.

9

וכ"כ בשו"ת טוטו"ד (ק"א סי' מ"ד), וז"ל בא"ד "אבל ביותרת הדקין כיון דבכל בהמה ליתא א"כ דבהמה הי' בלעדו, ומ"מ אם נמצא מותרת דהכי רבותיהו, א"כ אפשר דהוי רבותיהו נמי להית המעי פתוח ע"כ. ועיי' תשו' מגידות (להפרמ"ג סי' ג) שחוכך בזה, ועיי' שבהגה' מגד יהודה. ועיי' תשו' מהר"ם שיק (סי' ס"א) תשו' הריב"א (סי' צ"ז).

דומ"ץ קרית יואל: אין לאנדאן טרעפט מען יא שאלות ביי די לונגען?

הגרא"ד: זיכער, אונז זענען מיר בודק יעדער לונג יעדער צומת הנידין און יעדער ציפטל.

רבינו: די הומרא פון בודק זיין קומט פון ארץ ישראל.

דומ"ץ קרית יואל: דא ביי אונז איז נישטא גארנישט אויף די ריאות.

רבינו: אמאל אמאל מאכט זיך, [דנוהגין שם לבדוק בכל בוקר ג' מאות עופות ואם נמצאו כשרות סומכין על החזקה ואם לא ממשיכין לבדוק כל שאר העופות].

דומ"ץ קרית יואל: און דעמאלטס איז מען יא בודק יעדע ריאה.

רבינו: ס'איז דאך יעצט פארגרעסערט געווארן דא די בית השחיטה, איז דא א נייע מאשין וואס נעמט ארויס דעם לונג און מ'קען עם זעהן, איז טאמער ס'איז דא א ריעותא זעהט מען עם.

*

הגרא"ד: רבי שלמה בוימגארטען איז אויך געווען א מוהל, זיין קבלת פנים פאר אליהו הנביא קען מען נישט נאכמאכן, זיין 'הנה שלך לפניך' ווי אזוי ער האט דאס געזאגט קען מען נישט נאכמאכן.

רבינו: זיין זיידע דער התם סופר איז דאך אויך געווען א מוהל.¹⁰

הגרא"ד: רבי מאיר [הנ"ל, בעל קנה בושם] האט געהאט צען טויזנט ברית'ן, ער האט אנגעפאנגען לעצטנס - ס'האט א מקור מזאל באערדיגן די ערלות מיטן מוהל? **רבינו:** אזוי? ער האט געהייסן מזאל איהם אזוי קובר זיין!?

ס'שטייט אז בלעם האט געזעהן די מדבר איז מלא ערלות, אזוי שטייט אויפן פסוק (במדבר כג. י) מי מנה עפר יעקב, פון דארט איז דער מקור אז מ'לייגט עם אריין בעפר.¹¹

10

עיי' בס' אגרות סופרים (ח"ב עמ' צ"ה) שמביא קטעים מהפנקס מוהלות של מרן החת"ס זצ"ל, אשר היה רשום שם סכום של שבע מאות שלושים וחמש ילדים נימולו על ידו, ומסיים שם בברכה לכל ילד הנימול, וכן יום המילה, עיי"ש.

11

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק כה) וימל את בני ישראל אל גבעת הערלות והיו ישראל לוקחים את הדם ומכסין אותו בעפר המדבר, וכשבא בלעם ראה את כל המדבר מלא מערלותיהם של ישראל, אמר

הגרא"ד: אבער אין די אייגענע עפר? **רבינו:** די אלע זאכן זענען הרגשים, מצות מילה איז א הייליגע מצוה, ס'איז א געוואלדיגע זאך אז מ'נעמט מיט זיך מיט מצוות מילה.

ודיברו עוד מגדולת הגאון רבי מאיר ז"ל שהתמסר בכל נפשו

להעמיד הדת על תילה

*

דומ"ץ קרית יואל: אז ס'מאכט זיך אמאל א שאלה אויף א סכין [שנמצאת פגומה אחרי השחיטה] וואס טוהט מען ביי אייך?

הגרא"ד: דער דין האט מיר געזאגט אז די שחיטה וואקסט, דער רבי ז"ל דער דברי יואל האט געזאגט אז ווי קלענער די שחיטה איז עם בעסער, מיר האבן נישט אזוי די פראבלעם ווייל מיר האבן נאר איין שוחט.

דא איז דאך דא אלעמאל צוועלף - דרייצן שוחטים.

רבינו: איר האט געזעהן ווען ס'פייפט? ס'איז אזוי איינגעשטעלט אז ס'פייפט יעדע פיר מינוט, און ווען ס'פייפט איז יעדער שוחט בודק דעם סכין, און אז מ'טרעפט א פראבלעם אויפן סכין, איז אלעס וואס מ'האט גע'שחט'ן פון פריערדיגן פייף ביז יעצט נעמט מען אראפ, לעולם איז דאך דאס בטל געווארן ברוב, ווייל ס'איז דאך דא מער ווי איין שוחט, אבער אף על פי כן איז מען מחמיר.

די וואס מ'האט נישט אפגעפליקט איז שוין אנדערש, אבער אויך נאכדעם איז דאך דא אן ענין פון חתיכה הראויה להתכבד, דער רמ"א (י"ד סי' ק"א ס"ג) איז מחמיר.

מי יוכל לעמוד בזכות דם ברית מילה זאת שהיא מכוסה בעפר הארץ, שני מי מנה עפר יעקב מכאן התקינו חכמים שיהיו מכסין את הערלה ואת הדם בעפר הארץ, שנאמר והיה זרעך בעפר הארץ וכך היו ישראל נהוגים למול, עכ"ד.

ועיין בס' ים של שלמה (יבמות פרק ה אות ד) שהביא דברי הפרדר"א וכ': והדרש שכתב, יפה הוא לדברי האומר שבמדבר נמי מלו, אלא יהושע פרע, אבל לפי התלמוד שלנו, שחולק על פרקי דר"א, ואמר, שיהושע מל אותם, לא יתכן דרש זה, אלא הוא רמז על האדם, שמחצב גשמותו מן עפר האדומי, ונשמה העליונה היא קדש, ומחצב מן צלם אלקי', וסוד המילה להחליש החומר, ולהשיב אל העפר לתכלית יצירתה, ולהגביר הנשמה, וזהו סוד מי יעלה לנו השמימה (דברים ל, י"ב) [ר"ת מילה] שהמהול יכול להשיג סוד העליון, ולא הערילי הפלסופי, כאשר כתב הרמב"ן, ועל דרך זה משליכין אל העפר, וכן כתב הטור (י"ד סס"י רס"ה).

הנרא"ד: נאר אויב כ'האב נאך א ספק וואלט געווען א ספק ספיקא, דער התם סופר אין די תשובות (י"ד ס' צ"א) זאגט אזוי.

רבינו: אבער דאס איז א נבילה ווייל ס'איז א ספק אין די שחיטה ועי' בגמ' הולין נ. וביו"ד ס' י"ה, ובש"ך שם סק"ב, דבספק נבילה חמיר יותר משום שיש חזקת איסור של אינו זבוח, ועי' עוד בש"ך ס' ק"י ס"ק ס"ד].

א שאלה נעמט מען אראפ, אמאל האט זיך שוין געמאכט ביי אונז א פראבלעם, האט מען אראפ גענומען טויזנט עופות.

הנרא"ד: ס'איז גוט פאר צוויי זאכן, ס'איז גוט פאר די אמת, און ס'איז גוט פאר די הינוך אויך, מ'זאל זעהן אז מ'נעמט אלעס אראפ.

רבינו: די בעלי בתים האבן נישט געזאגט א ווארט, דאס הייסט "אפילו ב'אלף לא בטיל..."

דומ"ץ קרית יואל: דא האט מען אלעס אוועק געווארפן [ואפי' לא מכרו אותם להגוים (ראה להלן בהמשך השיחה)]

הנרא"ד: איך בין אמאל געווען אין די שטאט חולון [באר"י] ווען בד"ץ האט גע'שחט'ן דארטן, זיי האבן גע'שחט'ן נאר זעקס בהמות א וואך, און דער בעל הבית פון די בהמות איז געווען בשעת ווען דער שוחט האט געוואלט טרפ'ענען, האט ער געשרינגן קולות אויפן שוחט, א בהמה אין ארץ ישראל איז א גרויסער הפסד.

רבינו: אינדערהיים איז אזוי געווען, אלע שוחטים האבן זיך אנגעליטן פון די קצבים, ווען דער ייטב לב איז געווארן רב אין סיגעט האט ער אנגעהויבן צו דערקוטשען די קצבים - בעפאר דעם פלעגט מען מאכן אין דעם זעלבן פלאץ כשר'ע און טריפה'נע - און דער ייטב לב האט אנגעהויבן צו זאגן אז ער וויל נישט ס'זאל זיך פירן ווייטער אזוי, מ'זאל נישט פארקויפן אויף דעם זעלבן פלאץ, זענען די קצבים געגאנגען און זיי האבן איהם אריין געווארפן שטיינער און אויסגעבראכן א פענסטער, איז געווען אינטערסאנט אז שפעטער ווען מ'איז געגאנגען קוקן די שטיינער האט מען געזען אז דער שטיין איז גרעסער פונעם לאך, האט איינער געפרעגט ווי אזוי קען דאס זיין, דער ייטב לב האט דעמאלטס געזאגט א ווערטל, אז אין אמת'ן האט מען אריין געווארפן אפאר קליינע שטיינער, נאר התחילו האבנים מריבות זו עם זו (לשון רש"י בפרשת ויצא אצל יעקב אבינו), יעדער האט געוואלט פליען צום צדיק אין קאפ, איז פון אלע שטיינער געווארן איין שטיין.

ורבינו המשיך ואמר: איר האט געזאגט אז רבי מאיר האט געהייסן אריינלייגן מיט איהם די ערלות, ביי די מעשה האט דער ייטב לב געהייסן אוועק לייגן די שטיינער, און ווען ער האט געבויט א בית מדרש האט ער מיט די שטיינער געמאכט א אבן הפינה.

הנרא"ד: כי רצו עבדיך את אבניה (תהלים קב, טו).

*

ודיברו אדות מה שעושים כמה הדחות אחרי הניפוץ דהיינו אחרי ההדחות ושטיפות יש עוד כלי (שילע"ד בלע"י) שמתרתו לקרר העופות במהירות אחרי השחיטה, והוא מטעם הממשלה מטעמי בריאות, ואין לו שייכות להדחות הנעשים מצד החלכה.

רבינו: דאס איז דער רעגירונג'ס א זאך, ס'זאל ווערן גוט אפגעשווענקט, דארט ווערט דאס פלייש איין קאלט.

הנרא"ד: כ'האב עם אנגעכאפט [מי השרייה] ס'איז זייער גוט. אונז האבן מיר א פראבלעם מיט די אינספעקטאר'ס, ווייל זיי ווילן שוין פריער אז ס'זאל שוין זיין קאלט, און ס'איז א גרויסע מלחמה אלעמאל אויף דעם.

רבינו: דא לאזן זיי יא, נאר צום סוף דארף זיין קאלט.

דומ"ץ קרית יואל: דער בית יוסף האלט אז ס'איז נישט גוט (כ"כ הרעק"א בסי' ס"ט סק"א בשמו).

הנרא"ד: דער חזון איש האט א גאנצער סימן וועגן דעם (חזו"א יו"ד ס' ס"י סק"ד).

רבינו: דער חזון איש איז טאקע מקיל, דער מנחת יצחק האט געזאגט אז מ'מעג ביז 45 צעלזים, דא ביי אונז איז די הדחה ראשונה נאך אסאך ווארימער.

אין אנדערע פלעצער וויל די ביזנעס (מצד המסחר) ס'זאל זיין ווי שנעלער קילער, ווייל זיי זאגן אז עס האלט לענגער, ווי שנעלער דער עוף ווערט אפגעקילט נאך די שחיטה האלט דאס לענגער, אזוי האט דאס לענגער א קיום, פארן סוחר לוינט זיך דאס.

הנרא"ד: זריזין מקדימין...

רבינו: יא, די סוחרים פארשטייען צו דעם, אבער די רעגירונג לאזט יא, אבער זיי האבן אויך א זמן, ביז פיר שעה פון די שחיטה לאזן זיי, אין ענגלאנד איז מען מער מחמיר.

הנרא"ד: זייער שטארק מחמיר.

רבינו: דא אבער אז מ'לאזט ביז פיר שעה, איז דא גענוג צייט, א האלבע שעה די שרייה, און א שעה די מליחה (כ"כ הרמ"א בסי' ס"ט סעי' ו').

*

דומי"ץ קרית יואל: די פיר בודקים זענען נאר אויף דעם.

הגרא"ד: נאר אויף די ציפטל.

דומי"ץ קרית יואל: ווען ס'איז דא א שאלה לייגט מען עס

אראפ און נאכדעם רופט מען דעם בודק.

הגרא"ד: יא, דא גייט דאך דאס לאנגזאם.

רבינו: די טריפה גייט יעצט אין מיסט.

הגרא"ד: מ'פארקויפט דאס נישט פאר גוים?

רבינו: ניין, ס'איז געווען צו ענג דאס פלאץ זיכער צו מאכן

אז די כשר'ס מיט די טריפה זאלן זיך נישט אויסמישן.

הגרא"ד: כ'האב געהערט, אז דער גאב"ד פון ירושלים

[הגאון רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א] איז געקומען צו א

בית השחיטה, און האט געזען אז די טריפות ליגן דארט אן

א סטעמפל, האט ער געמאכט אויף דעם א רעש גדול.

רבינו: דא איז געווען איינגעפירט אז ס'איז טריפה האט

דאס באקומען גלייך א שווארצן הותם סזאל זיך נישט

אויסמישן, און יעצט איז דאס אויך נישט, ווייל ס'איז צו ענג

ביי אונז און מ'האט מורא סזאל זיך נישט אויסמישן, און

מ'ווארפט דאס גלייך אוועק, ס'איז טאקע א גרויסע הפסד.

הגרא"ד: כ'האב פארגעסן צו פרעגן וואו האלט מען די

פלאמבע"ס, אז די גוים זאלן נישט קענען נעמען און לייגן

אויף אנדערע פלייש.

רבינו: היינט לייגט מען דאס נישט ארויף אויף די עופות

אליינס, נאר מ'לייגט דאס ארויף אויף א בעג, און ס'איז

אינגאנצן אין א אנדערער אפטיילונג.

*

הגרא"ד: ס'איז איינגעפירט אז מ'גייט ארויס צו די ארבעט

און מ'לאזט איבער א גוי'טע אין שטוב, איז פון וואו ווייסט

מען אז זיי נוצן נישט די כלים אויף צו קאכן פאר זיך?.

רבינו: יעדער דור דארף העלפן די פראבלעמען פונעם

דור, אמאל איז מען נישט געגאנגען ארבעטן איז מען

אלעמאל געווען אין שטוב, היינט אבער גייט מען יא ארויס

ארבעטן דארף מען טאקע נזהר זיין.

דומי"ץ קרית יואל: די שאלה איז אז מ'טאר נישט איבער

לאזן די כלים.

הגרא"ד: זיי קענען נעמען א איי און עס קאכן פאר זיך, און

ס'איז שוין בישול עכו"ם.

דומי"ץ קרית יואל: ס'איז דא וואס לאזן נישט אריין קיין

גוי'טעס אין שטוב.

הגרא"ד: ווער ס'דארף נישט גיין ארבעטן, בכבוד גדול,

אבער אויף דער ברייטער וועלט וואו מ'דארף ברענגען

פרנסה אין שטוב א תירוץ אהער א תירוץ אהין, מ'גייט ארויס ארבעטן, און מ'דארף האבן הילף אינדערהיים, די וויין ווייסט מען אז מ'פארשליסט זיי, ס'איז נישט מסתבר שמא אתי לאחלופי ביי א שטיקל פלייש, מיינ שטיקל פלייש זיין שטיקל פלייש, ס'איז אויך נישט לכתחילה, אבער ס'קען אמאל זיין, אבער אליין קאכן איז דאך דא א רכו"א (ס' קב"ב

ס"ט).¹²

רבינו: אבער דארט רעדט מען פון א שפחה וואס קאכט

אויך, זי טוהט אלע עבודות הבית און זי קאכט אויכעט,

אבער די אלע גוי'טעס וואס מ'לאזט אין שטוב, זיי קאכן

נישט.

הגרא"ד: ס'קען זיין, אבער אז מ'לאזט א גוי א ארבעטער

אין שטוב, און ער וועט וועלן עפעס עסן וועט ער קאכן.

איינער האט מיר פארציילט - איך ווייס נישט צי דא איז

אויך אזוי - אבער אין ענגלאנד איז אזוי, אז מ'האט דארטן

קאנטרי דירות, א גאנץ יאר ליגט א שליכל ביי א גוי, זיי

נעמען קער אויף דער גאנצער פלאץ. איינמאל איז איינער

געגאנגען דארטן, זאגט איהם דער גוי, כ'האף אז עס

שטערט אייך נישט, פאריגע וואך איז געקומען מייער א

יונגל, און כ'האב איהם אריינגעשטעלט ביי אייך אין דירה,

און ער האט נאר גענוצט די "מייקרו".

א' הנוכחים: "מייקרו" הייסט א בישול?

רבינו: ס'איז א שאלה אין די פוסקים, זיי זענען דאס מדמה

צו די שאלה אויב תולדות האור איז אויך אין די איסור פון

בישול עכו"ם [הדרכי תשובה (יו"ד סי' קי"ג ס"ק ע"ב) מביא דיעה

שלא גזרו על בישול עכו"ם רק על אור ולא על תולדות

האור, ובשו"ת שבט הלוי (ה"ח סי' קפ"ה וד"ט סי' קס"ב לסעי' י"ג)

מכרר שיש איסור של בישול עכו"ם אפי' במיקרוגל, עיי"ש

באורך ביאור דבריו].

הגרא"ד: מ'גייט דאך אזוי שטארק אכטונג, און מיטאמאל

ווערט מען נכשל מיט דעם.

*

הגרא"ד: איינער האט מיר געפרעגט א שאלה, א בחור

וואס האט געוואלט שליסן א שידוך, איז געוואר געווארן אז

זי האט פראבלעמען וועגן האבן קינדער, און זי האט א

12

ו"ל הרמ"א שם: ולכתחלה יש ליהרר בכל ענין אפילו בעבדים ושפחות העובדי כוכבים שבבית ישראל שלא ליהרר כלים שלנו אצלן שמא ישתמשו בהן בדברים האסורים (שם במדויק) וע"ל סימן קל"ו, ועיי"ש בש"ך שכתב שהעולם אין מקפידין דבר, כיון שהישראל יוצא ונכנס.

הגרא"ד: כ'זויל טאקע דערציילן, ס'איז צוגעקומען צו מיר ראש השנה בינאכט א איד - א דאקטער - ווען מ'וואונטשט אן, און זאגט מיר אז ער האט א שאלה, אזוי ווי ער איז א דאקטער און ער ווייסט אויף איינע אז זי קען נישט האבן קיין קינדער, און זי איז געווארן א כלה מיט א פיינער בחור, זאגט מיר דער דאקטער אזוי, מעדעציניש טאר איך נישט אויסזאגן סודות, אבער אויסער דעם בין איך אויך א איד, און זאגט מיר 'ס'איז ראש השנה און איך קען נישט צוגיין צום יום הדין וואס זאל איך טוהן, יא זאגן אדער נישט זאגן?'

האב איך איהם געזאגט אז איך קען איהם נישט גלייך ענטפערן, ס'איז א שווערע שאלה, אבער ער זאל זיך יעצט מקבל זיין אז וואס איך וועל איהם זאגן וועט ער פאלגן, און פאר ראש השנה איז דאס שוין גענוג, נאך ראש השנה האט מען געמאכט חקירות און דרישות, און מ'איז געווארן געווארן אז דער בחור ווייסט פון די מחלה וואס די כלה ליידט, אזוי אז דער דאקטער דארף שוין גארנישט זאגן. ס'איז אריבער זעקס יאר, און ס'איז זיי געבוירן געווארן א קינד, דער דאקטער זאגט איך קען נישט מסביר זיין ווי אזוי זיי זענען געהאלפן געווארן.

די מעשה שטימט מיטן רבינ'ס תשובה.

רבינו: דער דאקטער פירט דאך נישט די וועלט, ס'איז נאר ניתנה רשות לרופא לרפואת (ברכות ס.) און נישט פארקערט.

*

הגרא"ד שאל אהות ערכת שבע ברכות לנכדת רבינו שליט"א שברבינו להשתתף בה

הגרא"ד: איך האב געזען דעם רבי'ן ז"ל דעם דברי יואל לאנגע יאהרן צוריק.

דב"מ קרית יואל: וואו האט איר געזעהן דעם רבי'ן?

הגרא"ד: אין לאנדאן שנת תשי"ב.

ואמר בדרך צחות לרבינו שהוא זכה לנשק את ידיו הקדושים

של מרן רבינו ז"ל עוד קודם להדבחה מהנמצאים עכשיו כאן

ונפרד רבינו ממנו וברכנו: דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זיך זעהן אויף שמחות, איר זאלט מאכן שמחות און זעהן אסאך תענוג און נחת ביי די קינדער און אייניקלעך.

הגרא"ד: אמן, ישר כח.

ברכה פון גדולים אויף דעם, די משפחה פון התן האט זיך נאכגעפרעגט ביי א מומחה וואס האט געזאגט אז די דאקטורים זענען גערעכט, און מ'האט אפגעלאזט די שידוך. די וואך האט ער געהערט אז זיינס א חבר איז געווארן א התן מיט די מיידל, פרעגט ער צי ער איז מחוייב דאס צו דערציילן פאר זיין חבר.

רבינו: על פי הלכה איז נישט קיין שאלה,¹³ אבער ווען ס'איז נאך פאר'ן ווערן א התן, נו, אבער ער איז דאך שוין א התן געווארן.

ושאל רבינו לגבי עצם השאלה: און ווען ס'איז נישט זיין חבר איז דאס נישט קיין שאלה? ס'איז דאך א אחריות פון איין איד צו א צווייטן איד, ס'גייט אריין אין גדר פון השבת אבידה,¹⁴ און אויך אין די לאו פון לא תעמוד על דם רעך (ויקרא יט, טז).¹⁵

כ'האב אמאל געהערט נאכזאגן פון צדיקים אז א חסידה איז א עוף טמא (ויקרא יא, יט), זי הייסט חסידה שעושות חסידות עם חברותיה, און זי איז א עוף טמא, ווייל זי מאכט חסד 'נאר' עם חברותיה.¹⁶

13

עיי'ן בס' הפ'ן חיים (סוף כלל ט' מהל' אסור וכלות) שמבאר שאין שום איסור בדבר לגלות להחתן או להכלה, אפילו אם הוא יחידי כי באופן זה לא צריך שני עדים, כדמבאר בשו"ע אהע"ז (סי' ג) ובבית שמואל (שם סי' ט"ו).

ועיי'ן ש' שמבאר שצריך ג' תנאים בדבר, א) שיתברר אצלו מתחילה בבירור גמור שהוא חולי ח"ו, ולא רק חולשה, ב) שלא יגדיל את ענין המחלה יותר ממה שהיא, ג) שיכוין לתועלת הצד השני, עיי'ן ש'.

14

כן כתבו האחרונים דיסור איסור להזיק את ממון חבירו ילפינן ממצות השבת אבידה, שאמרה תורה שכל אחד מחוייב להציל ממון חבירו אפילו כשממון חבירו לא נפסד על ידו, דהרי אמרה תורה (דברים כב, ג) לא תוכל להתעלם, ובוודאי שחייב רמז לא להזיק את חבירו, ויסוד הדברים הם בדברי הרבינו יונה בשערי תשובה (שער ג אות ט) שכתב שגם המתעלם מלהציל אבידת קרקע של חבירו יש בו לאו דלא תוכל להתעלם.

15

כ"כ המכילתא (ספרא קדושים פ"ד פ"ה) הובא בספר המצוות להרמב"ם (מצוה רצ"ו) שהלאו דלא תעמוד וגו' כולל נמי לכובש נבואתו בענין 'ממון' ואינו מוגד לו, וכן כתב הרדב"ז (לשונות הרמב"ם אלף תקפ"ב) והוי יודע שיש בכלל לאו זה שלא יעמוד וגו' על הפסד ממון חבירו.

16

עיי' בס' אוהל יצחק (אות נ"ט) שהרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע אמר ד"ת זו.

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת ואתחנן - נחמו שנת תשס"ט לפ"ק בעטלעהעם ניו העמפשייר

וכמה בני ישראל, וכן איתא במדרש שוחר טוב (תהלים פ) האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שלישי, רבי אלעזר אמר שלש דמעות הוריד עשו הרשע וכו' אמרה כנסת ישראל רבון העולמים בזכות ג' דמעות שהוריד אותו רשע השלטת אותו בכל העולם ונתת לו שלוח בעולם הזה, לכשתבא לראות עלבון בניך שעניניהם זולגות בכל יום ודמעתם תדירה כלחם על אחת כמה וכמה שתמלא עליהם רחמים, ע"כ. והנה קל וחומר זה עצום מאד דהאמנם שאנו שפלים מאד בעוה"ר, ואנו שבורים ורצוצים עד מאד, מכל מקום האם יש מספר לנהרי דמעה אשר זלגו מעיני בני ישראל עד היום הזה, והלא שלש דמעותיו של עשו ראויים כבר להיות בטלים בתתק"ס ואלפים ורבבות פעמים כנגד דמעות שכבר שפכו בני ישראל, ואם זרע עשו שלמים ושקטים ק"ו שראוי שהקב"ה ירחם עלינו בקל וחומר מעשו, עכ"ד.

ועל פי זה יש לפרש הטעם שכתב רב סעדיה גאון על מצות תקיעת שופר, שבא להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו (שמות יט טז) וקול שופר חזק מאד. אמנם לפי דרכינו יש לומר דהנה י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן נאמרו למשה בסיני, ולכן ביום ראש השנה בשעת תקיעת שופר אנו מזכירים מעמד הנבחר שנתן לנו הקב"ה י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, ומדה הראשונה הוא קל וחומר, אשר בזה אנו באים לבקש רחמים לפני הקב"ה, דמה אם האומות שאין להם זכות וצדקה כלל מצליחים מכח הדמעות של עשו הרשע, על אחת כמה וכמה בני ישראל שתוקעים בשופר שהוא גנוחי גניח ילולי ליל על צערן של ישראל בגלות, בודאי הם ראויים להוושע בזכות נחלי הדמעות ששפכו ישראל כמים במשך שנות גלותם.

ובדברי יואל (הושענא רבה עמוד תקכח) פ' בזה אמרינו בהושענא רבא, כל שיח תדשא ותושיע, דהנה הקל וחומר הראשון בתורה מצינו שנשא הדשאים קל וחומר בעצמן בשעה שאמר הקב"ה תדשא הארץ דשא (בראשית א יא), וכמו שפירוש רש"י ל שם אע"פ שלא נאמר למינהו בדשאין בצווייהן שמעו שנצטוו האילנות על כך ונשא קל וחומר בעצמן, עכ"ל. וזה שאנו מבקשים הושענא כל

באפטריתא דיומא (ישעיה מ א) נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, כתב בבני יששכר (תמוז אב מאמר ה אות א) נחמו"ו נחמו"ו בגימטריא יצח"ק. (וכ"כ החיד"א בצוארי שלל ובגהל שורק פ' ואתחנן). ויש להבין רמז יצחק לענין הנחמה.

ויתבאר על פי מה שכתב באגרא דכלה (פ' לך) על מה שהבטיח השי"ת לאברהם אבינו (בראשית יז יט) אבל שרה אשתך יולדת לך בן וקראת את שמו יצחק והקימותי את בריתי אתו לברית עולם לזרעו אחריו, ולישמעאל שמעתיך הנה ברכתי אותו וגו' ונתתיו לגוי גדול, ואת בריתי אקים את יצחק וגו', ודרשו חז"ל (בר' פ"א ס"ה) אמר רבי אבא מכאן אתה למד בקל וחומר בן הגבורה מבן האמה, כתיב הנה ברכתי אותו והפריתי אותו זה ישמעאל, וקל וחומר ואת בריתי אקים את יצחק, עכ"ל. ולכאורה צריך ביאור למה לן הקל וחומר, כיון שכבר מפורש הדבר הבטחת אלקיננו ית"ש בפסוק הקודם לזה, ומה יתן ומה יוסיף שוב הקל וחומר, ונראה לי שזהו הבטחה גדולה מאלקינו ית"ש אלקיננו מרחם, אשר הבטיח לאבינו לאברהם איך יתנהג עם זרעו של יצחק, דהנה ההבטחה הקודמת שאמר לו השי"ת והקימותי את בריתי אתו לברית עולם ולזרעו אחריו, היינו זרעו המיוחס אחריו יתנהגו אחריו בתורה ומצוות ומעשים טובים, והנה אם ח"ו באיזה זמן לא יתנהגו אחריו לילך בדרכיו בתורה ומצוות, הנה יש חשש ח"ו להפרת הברית, הנה היוצר כל הוא אלקיננו המרחם על בניו העמוסים מני בטן, שוב הבטיח הבטחה שנית ולישמעאל שמעתיך הנה ברכתי והפריתי והרביתי קל וחומר ואת בריתי אקים את יצחק, היינו אפילו אם ח"ו אם לא היה בניו עמוסים בתורה ומצוות, הנה נלמד קל וחומר מישמעאל שהוא בן האמה ואינו בן תורה ומצוות, קל וחומר מעתה לבן הגבורה, וקל וחומר ניתן לדרוש על פי התורה, עכ"ד.

ומרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (לראש השנה עמוד נג) האריך בדבריו, דמדת הקל וחומר נצרכה לישראל בזמן שאינם ראויים להוושע מצד עצמן, דמכל מקום בדין הוא שיושיעם הקב"ה בקל וחומר, דמה אם האומות שאין להם זכות וצדקה כלל מצליחים, על אחת כמה

ויל"פ בזה הכתוב בפרשת השבוע, ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, ופירש"י אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם. ה' אלהים, פירש"י רחום בדין. והרמז בזה כי אנחנו באים לבקש על קץ גאולתינו ופדות נפשינו מכח מתנת חנם, ואע"פ שאנו יודעים שאין אנו ראויים לגאולה יותר מדורות הקודמים, מכל מקום בקשתינו הוא ה' אלקים, רחום בדין, כי הקב"ה הוא מרחם על בני ישראל בדין, בשביל מדת קל וחומר שנקרא דין, כמו שאמרו תמיד בגמרא והלא דין הוא. דאם עשו וישמעאל יש להם כל טוב מכח דמעותיהם, על אחת כמה וכמה בני ישראל אע"פ שלא התנהגו כהוגן ראויים הם להוושע מכח הקל וחומר, והוא קל וחומר שאין לה פירכא, ועל כל אחד מישראל אפשר לדרוש אותו קל וחומר, ועל כן כל איש ישראל ראוי הוא לזכות לנחמת ציון וירושלים מכח הדמעות שהורידו בשנות הגלות.

ולזה בא הנביא ישעיה לנחם את בני ישראל ואומר נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, ודקדק בבני יששכר על אומרו אלהיכם ולא אמר ה' שהוא מדת הרחמים. אך הכוונה ללמדינו כי נחמת בני ישראל הוא מכח דין, שהוא קל וחומר, ולזה בא הרמז נחמו"ו נחמו"ו בגימטריא יצח"ק, רמז על הברכות שברך יצחק אבינו את בני ישראל שגם בזמן שלא יהיו ראויים יזכו לכל הברכות מכח מדת קל וחומר, ועל כן באיזה מדריגה שיהיו נזכה לישועתן של ישראל, וברכה זו הוא הנותן לנו כח וחיזוק במשך שנות הגלות להאמין באמונה שלימה שיבא הזמן אשר יקיים השי"ת הבטחתו וינחם אותנו, נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, ודיבורו של הקב"ה הוא נצחי, ועל כן ברור לנו בלי שום ספק שהקב"ה בעצמו ינחם את בני ישראל ויקיים הבטחתו.

והשי"ת יעזור שנזכה להיות מאותן הזוכים ורואים בשמחתה ובנחמתה, ונזכה לראות בנחמת ציון וירושלים, ושלמו ימי אבלך, ויהיה סוף וקץ לכל צרותינו תחלה וראש לפדיון נפשינו, ההודש אב יתהפך לששון ולשמחה, ונזכה כולנו לזה בימינו, היים כולכם היום, כל אחד יזכה לזה בהיים היותו, ונזכה לעשות מצות ומעש"ט, ובזכות קיום התורה והמצות כמו שצונו השי"ת שיתנהגו בדרך הטובה והישרה, בשובה ונחת תושעון, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

שי"ח תדש"א ותושיע, כי משיח הדשאים נמצינו למדים שדורשים קל וחומר, על כן ותושיע אף אם אין אנו ראויים לכך, דמכל מקום הלא איכא ק"ו מבן האמה לבן הגבירה, עכ"ד.

ובדרך זה יש לפרש הכתוב בפ' תולדות, וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ובמס' סנהדרין (דף לז.) דרשו אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו. ולפי דרכינו יל"פ דהנה מבואר בזוה"ק (אמור דף צט:) בימא דראש השנה קרי יצחק לעשו ואמר ליה וצודה לי ציד ועשה לי מטעמים, ואז נכנס יעקב ונטל הברכות, ובאינון יומין דבין ראש השנה ליום הכיפורים עריק יעקב לאשתזבא מעשו, עי"ש בדבה"ק. ולפי זה יש לומר שהיה בזה מליצה ישרה על בני ישראל כי גם אלו שהם בכלל הבוגדים וחטאו נגד הבור"ע גם הם יזכו לברכה מן השמים, ולזה אמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', רמז על הקל וחומר שנשאו דשאי השדה לעצמן, ומכח מדת קל וחומר גם הבוגדים ראויים לברכה וישועה, קל וחומר מן הברכה והצלחת עוה"ז שיש לו לעשו. ולזה דרשו שם במדרש רבה (פס"ה סכ"א) שהראה לו הקב"ה ביהמ"ק בנוי חרב ובנוי, ובא להשמיענו כי יצחק אבינו ראה אז מצבן של ישראל בשלותם ובגלותם אחר החורבן, וראה נחלי דמעות שיורידו בני ישראל בגלות, ולכן בדין התפלל אז על בני ישראל דאף אם לא יהיו ראויים להוושע מצד עצמם מחמת כובד העוונות, יוושעו מכח הקל וחומר, ואם עשו היה יכול בדמעותיו לפעול ישועה לעצמו, גם בני ישראל ראויים להוושע שיזכו לבנין בית מקדש השלישי.

ובאמת ראוי להתבונן הלא הרבה צדיקים אמיתיים קדושים וטהורים התפללו על הגאולה והורידו כנחל דמעות, והמה לא זכו לראות בעיניהם נחמת ציון וירושלים בהיים היותם, וכי יעלה על הדעת שיש לנו זכותים גדולים יותר מהם שאנחנו נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים. אכן לזה אמרו חז"ל (תענית ל:) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, והחתם סופר בדרשותיו (ל' אב דף ש:) כתב הלשון זוכה ורואה בנחמתה. והכוונה כי מי שמתאבל על ירושלים ומוריד דמעות על החורבן, זוכה ורואה בשמחתה, אע"פ שאינו ראוי, קל וחומר מעשו הרשע שהועילו דמעותיו, על אחת כמה וכמה יזכו בני ישראל לישועה האמיתית בזכות נחלי דמעות שהורידו משך שנות הגלות.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

